

Nationale Raad
Zwemveiligheid

Nationaal Plan
Zwemveiligheid

Uitvoeringsplan 2021-2024

Veilig opgroeien en meedoen in Nederland waterland

Oktober 2020

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Plan 2024 > 4 pijlers, 16 thema's	4
3.	Uitwerking thema's	6
3.1	Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid	6
3.2	Kwaliteitsborging zwemonderwijs	8
3.3	Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader	10
3.4	Blijven zwemmen na de zwemlessen	12
3.5	De rol van scholen	14
3.6	Kinderen uit arme gezinnen	17
3.7	Lifeguards bij open water	19
3.8	Effectieve beheersmaatregelen bij open water	22
3.9	Veiligheid in zwembaden	25
3.10	Brede voorlichting	27
3.11	Migranten en buitenlanders	30
3.12	Ouders van kinderen 0-5 jaar	33
3.13	Ouderen	35
3.14	Kennis verzamelen	37
3.15	Innovatie en technologie	40
3.16	Afstemming met het Rijk en internationalisering	43
4.	Afsluitend	45
	Afkortingenlijst	46

1. Inleiding

In het voorliggende uitvoeringsplan zijn de thema's uit het Nationaal Plan Zwemveiligheid 2020-2024¹ verder uitgewerkt en gekoppeld aan specifieke doelstellingen en uit te voeren activiteiten in de periode 2021-2024. De partners vanuit de zwembranche willen in samenwerking met overheden zorgen dat (1) inwoners zwemvaardiger worden, (2) zwemomgevingen veiliger worden en (3) inwoners zich bewuster zijn van risico's op verdrinking. Zo streven we ernaar dat het aantal verdrinkingsongevallen daalt en tegelijk meer Nederlanders regelmatig zwemmen en genieten van het Nederlandse zwemwater.

Branche en overheden samen aan de slag

In 2020 zijn we, met ondersteuning vanuit het ministerie van VWS, van start gegaan met de uitvoering van het Nationaal Plan Zwemveiligheid. Dat richtte zich onder meer op voorlichting en vergroting van bewustwording (bij risicogroepen). Daarnaast zijn de samenwerkende organisaties in de zwembranche aan de slag gegaan met de uitwerking van concrete uitvoeringsplannen bij de thema's voor de periode 2021-2024. De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) treedt op als verbinder van organisaties en netwerken. Via het Nationaal Plan Zwemveiligheid krijgt samenwerking binnen de zwembranche een belangrijke impuls. Naast de rol van verbinder is de NRZ tevens kartrekker van diverse specifieke thema's, vooral als die gerelateerd zijn aan zwemonderwijs. Verder zijn de Koninklijke Nederlandse Zwem Bond (KNZB), Vereniging Werkgevers in Zwembaden en Zwemscholen (WiZZ), Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), Reddingsbrigade Nederland en VeiligheidNL kartrekker van specifieke thema's. Betrokken brancheorganisaties nemen het voortouw bij de uitvoering van dit plan, maar zijn ook afhankelijk van samenwerking met lokale, provinciale en landelijke overheden. Per thema en invalshoek verschilt de invulling van die samenwerking, zoals ook blijkt uit de uitwerking van de thema's. Dit uitvoeringsplan wordt gekoppeld aan een subsidieaanvraag, die wordt ingediend bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Door het uitvoeringsplan 2021-2024 als zwembranche met ondersteuning van de Rijksoverheid te realiseren, wordt tegelijk uitvoering gegeven aan de motie Van Nispen².

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte toelichting gegeven op de opbouw van het Nationaal Plan Zwemveiligheid met de vier pijlers en zestien thema's. Die zestien thema's worden daarna in hoofdstuk 3 achtereenvolgens uitgewerkt. Centraal staat daarbij de doelstelling voor 2024 met daarna een uitwerking van de activiteiten die in 2021-2024 worden uitgevoerd. In hoofdstuk 4 volgt nog een korte slotbeschouwing.

-
- 1 Zie [HIER](#) het plan van de Nationale Raad Zwemveiligheid, dat in november 2019 werd aangeboden aan minister Bruins.
 - 2 Zie [HIER](#) de motie Van Nispen van 2 december 2019, aangenomen met algemene stemmen.

2. Plan 2024 > 4 pijlers, 16 thema's

In het Nationaal Plan Zwemveiligheid is onderscheid gemaakt tussen drie inhoudelijke pijlers, ieder bestaand uit meerdere thema's. Aanvullend is een vierde pijler met drie thema's uitgewerkt, die als verbindend en voorwaardelijk kan worden beschouwd. Een en ander is in onderstaande figuur weergegeven:

A	B	C
Leren en blijven zwemmen	Omgevingen veiliger maken	Meer risicobewustzijn
Thema's: 1. Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid	Thema's: 7. Lifeguards bij open water	Thema's: 10. Brede voorlichting
2. Kwaliteitsborging zwemonderwijs	8. Effectieve beheersmaatregelen bij open water	Doelgroepgericht:
3. Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader	9. Veiligheid in zwembaden	11. Mensen met een migratie achtergrond en buitenlanders
4. Blijven zwemmen na de zwemlessen		12. Ouders van kinderen 0-5 jaar
5. De rol van scholen		13. Ouderen
6. Kinderen uit arme gezinnen		
D		
Kennisontwikkeling en netwerkvorming		
Thema's: 14. Kennis verzamelen		
15. Innovatie en technologie		
16. Afstemming met Rijksoverheid, naar een Water Safety Plan en wereldcongres in 2025		

De verschillende thema's kennen vaak ook een onderlinge samenhang. Zo raakt voorlichting ook zwemvaardigheid en kan veiligheid in zwembaden niet los worden gezien van kwaliteit van zwembadpersoneel. De vier pijlers werden in het Nationaal Plan Zwemveiligheid als volgt beschreven:

A. Leren en blijven zwemmen

We willen dat meer kinderen voldoen aan de Nationale Norm Zwemveiligheid en dat kinderen ook nadat ze hun zwemdiploma's hebben gehaald regelmatig blijven zwemmen. Dit is belangrijk om zwemveilig te blijven. Een betere koppeling van het zwemlesaanbod met vervolgaanbod op lokaal niveau bij verenigingen en zwembaden is nodig en ook scholen (en gemeenten) kunnen daaraan bijdragen. Goede lesgevers/kaderleden in de zwembaden en bij verenigingen en goede vernieuwende lesprogramma's zijn hierbij cruciaal. Verder kiezen bijna alle ouders ervoor om hun kind al op jonge leeftijd te laten starten met zwemles, maar

vertrouwen ze ten onrechte erop dat de Rijksoverheid de kwaliteit van zwemlessen borgt. Het is belangrijk dat ouders bewust kiezen voor een zwemlesaanbieder die aantoonbaar kwaliteit biedt en qua lesmethode past bij hen en hun kind.

B. Omgevingen veiliger maken

Zwemveiligheid is afhankelijk van omgevingsfactoren. Verdrinking vindt met name in open water plaats, maar ook in zwembad en rondom huis kunnen verdrinkingsongevallen plaatsvinden. Vooral bij open water liggen vraagstukken over wat effectieve maatregelen zijn en wie vanuit welke verantwoordelijkheid bijdraagt aan de veiligheid van zwemlocaties. De inzet van (vrijwillige) lifeguards is hierin belangrijk en dient te worden ondersteund (werving, kennisdeling en innovatie). In het zwembad zijn lifeguards/toezichthouders verplicht, maar ook daar is de vraag in hoeverre badgasten/ouders zelf bijdragen aan zwemveiligheid. Met de invoering van de Omgevingswet zal er in de komende jaren veel veranderen. De vraag is of inwoners, branche en overheden hier goed op zijn voorbereid.

C. Meer risicobewustzijn

Verdrinkingsongevallen vinden plaats mede als gevolg van onvoldoende kennis over risico's bij specifieke omstandigheden (bijvoorbeeld zwemmen in zee met afluende wind) en/of een overschatting van de eigen zwemvaardigheid. Een beter risicobesef bij inwoners in het algemeen en specifiek bij nieuwkomers en bij ouders die met hun kind(eren) gaan zwemmen is nodig. Daarbij lijken ouders de zwemcompetentie van hun kind hoger in te schatten dan dat kinderen zelf doen. Tot slot kan er nadrukkelijker communicatie plaatsvinden op en rondom de door de provincies aangewezen zwemlocaties in open water, zodat mensen zich bewuster zijn van gezondheidsrisico's en bewust kiezen waar ze gaan zwemmen.

D. Kennisontwikkeling en netwerkvorming

Naast de drie inhoudelijke pijlers (A, B en C) vinden we het belangrijk om kennisontwikkeling en netwerkvorming als brede onderliggende pijler van de aanpak te benoemen. Een evidence-based aanpak is nodig, waarin samenwerking van ketenpartners en een integrale aanpak centraal staan. We bedoelen hier bijvoorbeeld mee dat we goed moeten volgen (door goed te evalueren, praktijkgericht onderzoek) welke maatregelen er echt voor zorgen dat mensen zwemvaardiger worden, dat omgevingen echt veiliger worden en dat mensen daadwerkelijk ander gedrag gaan vertonen nadat ze zich bewuster zijn van risico's. Hierbij kunnen de doelen van dit plan alleen bereikt worden als we samenwerken, zowel binnen de zwembranche zelf als door samenwerking met de Rijksoverheid en andere sectoren.

Door in te zetten op dit brede palet, denken betrokken partijen de komende jaren een grote bijdrage te kunnen leveren aan het beheersen en waar mogelijk terugdringen van het aantal verdrinkingen in Nederland.

3. Uitwerking thema's

3.1 Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid

Beginsituatie 2020:

In 2012-2018 heeft een derde van de kinderen van 9 jaar oud zwemdiploma A, B en C behaald en in 2018 kent 49% van de ouders de Nationale Norm Zwemveiligheid. Ouders met kinderen in de zwemlesleeftijd hebben over het algemeen zelf zwemdiploma's A en B behaald en dat was toen voldoende. Er ligt een uitdaging om die perceptie te veranderen. Verder kunnen niet alle betrokkenen uit de branche het belang van de Nationale Norm Zwemveiligheid op dit moment goed uitleggen. We kunnen de argumentatie versterken (ook door kritisch naar de invulling van het zwemonderwijs te kijken) en beter onder de aandacht brengen.

Doelstelling 2024:

De helft van de kinderen van 9 jaar oud voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid.

Activiteiten/output:

Onderzoek/analyse:

- Er wordt onderzoek uitgevoerd onder ouders van kinderen in de leeftijd 4-12 jaar en daarbij wordt met name ingegaan op de vraag waarom de doorstroom van diploma B naar diploma C relatief laag is. Tevens worden ouders bevraagd over hoe ze aankijken tegen de Nationale Norm Zwemveiligheid. Kennen ze de norm? Welke betekenis geven ze eraan? Welke waarde hechten ze eraan? Het doel hierbij is dat in 2024 80 procent van de ouders van kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar de Nationale Norm Zwemveiligheid kent. [2021]
- Samen met zwemlesaanbieders met de Licentie Nationale Zwemdiploma's en overige stakeholders wordt onderzocht of aanpassing van de opbouw van de Nationale Zwemdiploma's A, B en C zou kunnen leiden tot meer doorstroom. Ook de mogelijkheid om eventueel op termijn tot één (i.p.v. drie) zwemdiploma te komen kan hierbij worden beschouwd. [2021]
- Het is van belang een duidelijke pitch (overtuigende presentatie) op te leveren met sterke argumentatie en eenvoudige uitleg waarom het zo belangrijk is om te voldoen aan de Nationale Norm Zwemveiligheid. Tegelijk is het belangrijk dat de inhoud van het zwemonderwijs en het diplomazwemmen goed aansluit op die uitleg en betekenis. [2021-2022]

Communicatie zwemlesaanbieders, medewerkers en gedelegeerden:

- Het streven is dat zwemonderwijzers, ander personeel/kader en gedelegeerden van de NRZ goed bekend zijn met de pitch voor de Nationale Norm Zwemveiligheid (overtuigen van het nut van de Nationale Norm Zwemveiligheid) en dit door middel van ondersteunende communicatiemiddelen goed uit kunnen leggen. Zo wordt deze norm vervolgens eenduidig en overtuigend gecommuniceerd richting ouders. [2021-2024]
- Stimuleren van het uitdragen van de Nationale Norm Zwemveiligheid bij de zwembranche en dan met name de Licentiehouders Nationale Zwemdiploma's (organisaties en medewerkers/kader). Er wordt een plan gemaakt aangaande hoe we ervoor kunnen zorgen dat deze informatie goed wordt weergegeven en uitgelegd. Het gaat hierbij onder meer over de websites en social media kanalen van deze organisaties, maar ook over dat dit mondeling goed kan worden uitgelegd door de betreffende medewerkers (communicatievaardigheden richting ouders trainen) en dat ze de beschikbare communicatiemiddelen hiervoor weten te vinden en inzetten (in de webwinkel). [2021-2024]

Media en websites:

- Door middel van PR zoveel mogelijk aandacht voor dit thema in de media proberen te realiseren. Onder meer door een perslobby gericht op de belangrijkste media. Op dit moment is de

relatie met de media voornamelijk reactief en we willen een meer proactieve benadering gaan toepassen. [2021-2024]

- Door middel van Search Engine Optimization (SEO) ervoor zorgen dat ouders bij het zoeken naar informatie over zwemles en zwemdiploma's sneller terecht komen op de webpagina's met informatie over de Nationale Norm Zwemveiligheid. Eerst worden de zoektermen en zoekvragen geanalyseerd en vervolgens wordt een plan gemaakt om dit toe te passen binnen de websites van de NRZ en eventueel ook in die van partners (advies formuleren). [2021-2024]

Samenwerking:

- Er wordt een structureel overleg gerealiseerd met landelijke stakeholders en klankbordgroep communicatie Licentiehouders Nationale Zwemdiploma's over het stimuleren van de Nationale Norm Zwemveiligheid. [2021-2024]
- Er worden ambassadeurs geworven die de Nationale Norm Zwemveiligheid omarmen in eigen (toelatings)eisen en uitdragen zoals Defensie, Brandweer, Politie, Scouting Nederland, Watersportverbond etc. [2022-2024]

Ouders en kinderen:

- Op basis van de pitch voor de Nationale Norm Zwemveiligheid worden communicatiematerialen ontwikkeld om ouders (kinderen 0-12 jaar) te overtuigen van het belang. Hierbij valt te denken aan video, animatie, teksten, afbeeldingen en social media uitingen. Deze uitingen kunnen worden gebruikt door Licentiehouders Nationale Zwemdiploma's, maar kunnen door de NRZ en haar partners ook worden gebruikt om deze doelgroep direct aan te spreken. [2022-2024]
- Kinderen spelen zelf ook een rol in de keuze om door te gaan tot en met het Nationaal Zwemdiploma C. Waar mogelijk wordt informatie over de Nationale Norm Zwemveiligheid ook rechtstreeks bij hen onder de aandacht gebracht. Het wordt bijvoorbeeld verwerkt in lesmateriaal voor basisschooljeugd. Dit is ook verweven met het aantrekkelijker maken van zwemles en zwemmen in het algemeen. [2022-2024]
- MEE NL, NRZ, VSG en KCSB nemen het initiatief om, samen met andere brancheorganisaties, na te gaan of en hoe de participatie en veiligheid van kinderen met een beperking aan zwemles en zwemmen vergroot kan worden. Kinderen met een beperking voldoen vaker niet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid en er zijn financieel/organisatorische belemmeringen om te participeren aan zwemles en zwemmen. Een en ander sluit aan op het Nationaal Sportakkoord en de Alliantie Sport en bewegen voor iedereen. [2021]

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: KNZB, HISWA-RECRON, WiZZ, Reddingsbrigade Nederland, NCS, VSG en MEE NL.
- Zwembranche & overheden: De zwembranche zal het voortouw nemen om de Nationale Norm Zwemveiligheid, geïntroduceerd eind 2017, actief uit te dragen zodat steeds meer kinderen voldoen aan die norm. Dit draagt bij aan de zwemveiligheid, met name ook gekoppeld aan veilig en plezierig bewegen en recreëren in open water. Het is belangrijk dat gemeenten, provincies en de Rijksoverheid deze voorlichting ondersteunen, zodat ouders hun verantwoordelijkheid nemen en zorgen dat hun kind goed leert zwemmen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs: het zwemonderwijs richting diploma C.
- Thema 3 Kwaliteit zwembadpersoneel/kader: communicatie met ouders.
- Thema 4 Blijven zwemmen na de zwemlessen: koppeling vervolgaanbod.
- Thema 5 De rol van scholen: inhoud van lesmateriaal en -programma's.
- Thema 6 Kinderen uit arme gezinnen: regelingen die tot en met C faciliteren.
- Thema 10 Brede voorlichting: onderdeel van voorlichtingscampagnes.
- Thema 14 Kennis verzamelen: onderzoek onder ouders.

3.2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs

Beginsituatie 2020:

In 2018 gaf een derde van de ouders aan dat ze de kwaliteit van zwemlessen onvoldoende vonden en een kwart is weleens overgestapt naar een andere aanbieder vanwege ontevredenheid. In de periode 2014-2018 is er een kwaliteitsstandaard voor zwemlesaanbieders, de Licentie Nationale Zwemdiploma's, geïmplementeerd door de NRZ. Vanaf 2018 is de Licentie verplicht voor alle organisaties die de Nationale Zwemdiploma's A, B en C willen uitgeven. Voor 2014 waren er geen specifieke kwaliteitscriteria voor organisaties om zwemlessen te verzorgen, uitgezonderd kaders voor het diplomazwemmen. Met de invoering van de Licentie is inzichtelijk geworden dat een (klein) deel van de zwemlesaanbieders niet wilde of kon voldoen aan de criteria. Die organisaties geven een eigen of ander zwemdiploma uit, of zijn gestopt. Deze versnippering is onwenselijk en ouders dienen zich bewust te zijn van verschillen tussen aanbieders en de kwaliteits- en veiligheidseisen waar de Nationale Zwemdiploma's voor staan.

Doelstelling 2024:

95 procent van de zwemlesaanbieders in Nederland voldoet aan de kwaliteitsstandaard van de branche (NRZ) en 95 procent van de zwemdiploma's wordt door de NRZ verstrekt³. Daarnaast zijn meer ouders tevreden over de kwaliteit van zwemlessen.

Activiteiten/output:

Bij de ordening van activiteiten is een onderscheid gemaakt in drie onderdelen: draagvlak & positionering, instrumenten, zwemlesaanbieders & ouders.

Draagvlak & positionering

Het verzorgen van zwemlessen en de uitgifte van zwemdiploma's is niet (wettelijk) geborgd door de Rijksoverheid. De zwembranche heeft zelf een organisatie (NRZ) en instrument (Licentie Nationale Zwemdiploma's) ingericht om de minimale kwaliteit van zwemonderwijs te borgen. Meedoen is voor zwemlesaanbieders niet verplicht en mede daarom is het belangrijk dat er continu aandacht is voor draagvlak en positionering. Het gaat in 2021-2024 om de volgende activiteiten:

- De bestuursleden van de NRZ en hun achterban dragen de NRZ en kwaliteitsinstrumenten actief uit in de branche. Met grotere ketens van zwemlesaanbieders die momenteel niet meedoen met de Licentie worden gesprekken gevoerd met als doel dat ze gaan participeren.
- Uitleggen en verantwoorden aan de zwemlesaanbieders (met de Licentie Nationale Zwemdiploma's) wat de NRZ voor hen doet en waarom meedoen aan het nationale kwaliteitssysteem nodig is en blijft.
- Samen met de VSG gemeenten stimuleren om kwaliteitsborging van zwemonderwijs in te bedden in lokaal beleid en in de afspraken die zij maken met zwembaden.
- In gesprek met de Rijksoverheid wordt nagegaan of in de toekomst wettelijke verankering voor kwaliteit van zwemonderwijs, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het CBR, zou kunnen en moeten.

Instrumenten

Het belangrijkste instrument van de NRZ is de Licentie Nationale Zwemdiploma's. Naast eisen die worden gesteld aan de zwemlesaanbieders als organisatie, is daar ook het diplomazwemmen en uitgifte van de Nationale Zwemdiploma's A, B en C aan gekoppeld. In 2021-2024 worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Er vindt een klanttevredenheidsonderzoek plaats om te bepalen of de kwaliteitscriteria van de Licentie Nationale Zwemdiploma's en de daarbij behorende procedures nog voldoen of aanscherping behoeven.

3 Op dit moment zijn er 784 zwemlesaanbieders met de Licentie Nationale Zwemdiploma's. De inschatting is dat dit gaat om ongeveer 75% van alle zwemlesaanbieders.

- De kwaliteit van dienstverlening wordt verbeterd en processen worden verbeterd en op onderdelen meer geautomatiseerd en gedigitaliseerd.
- Er worden kaders opgesteld om thematisch zwemlessen te kunnen organiseren in open water en om mogelijk diplomazwemmen voor Nationaal Zwemdiploma C in open water te organiseren. Ook wordt nagegaan of kennis (naast vaardigheden) een expliciete plek kan krijgen. En er wordt, gekoppeld aan het thema innovatie en technologie (15), gestimuleerd dat in de lessen meer aandacht komt voor veiligheid in open water.
- Er wordt nagegaan of en hoe nadere samenwerking met de stichting Zwembadkeur (Keurmerk Veilig & Schoon) mogelijk is.

Zwemlesaanbieders & ouders

De daadwerkelijke kwaliteit van zwemlessen wordt bepaald door de lokale zwembaden, zwemscholen en verenigingen en de lesgevers die daar actief zijn. Naast de kwaliteit die al dan niet wordt geleverd, gaat het qua tevredenheid ook om de aansluiting op wensen en verwachtingen van de ouders en kinderen zelf. In 2021-2024 zetten we in op:

- De aangesloten zwemlesaanbieders en hun lesgevers dragen de Licentie Nationale Zwemdiploma's (en de 4 zekerheden voor ouders) actiever uit naar ouders en vergroten de kennis bij ouders over kwaliteit van zwemonderwijs en verschillen tussen aanbieders. Dit kan zowel online (via o.a. websites en social media) als mondeling en fysiek (op locatie door middel van posters, vlaggen, flyers en andere reeds beschikbare materialen).
- De NRZ communiceert actief naar ouders van kinderen in de leeftijd 3-8 jaar wat betreft de Licentie Nationale Zwemdiploma's en stimuleert dat ouders kiezen voor een zwemlesaanbieder op basis van inhoudelijke redenen (naast praktisch/organisatorische redenen).
- Er wordt actief gecommuniceerd naar zwemlesaanbieders en ouders over wat wordt verstaan onder goede kwaliteit van zwemonderwijs. Het is belangrijk dat er heldere verwachtingen zijn bij ouders wat betreft de zwemlessen en lesgevers.
- Er wordt nagegaan hoe de ervaringen van ouders een grotere rol kunnen spelen bij het vaststellen van de kwaliteit van zwemlessen.

Fasering

In de uitvoering zal wat betreft 'positionering en draagvlak' en 'instrumenten' de nadruk liggen op 2021 en 2022. Bij de lijn van 'zwemlesaanbieders en ouders' zal het accent qua uitvoering liggen op 2022-2024.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: VSG, KNZB, WiZZ, HISWA-RECRON, Reddingsbrigade Nederland en NCS.
- Zwembranche & overheden: De NRZ streeft samen met haar partners naar een model waarin zwemlesaanbieders voldoen aan een aantal uniforme randvoorwaarden voor (minimale) kwaliteit en veiligheid van het zwemonderwijs. Hieronder vallen ook de vaardigheden die kinderen moeten leren om zwemveilig te worden en leiden tot het behalen van de Nationale Zwemdiploma's. Daarbij is het tegelijk van belang dat zwemlesaanbieders zich kunnen profileren en onderscheiden op zwemlesmethode, faciliteiten en diensten richting de consument (ouders). Gemeenten zijn, via de VSG, actief betrokken bij het landelijke kwaliteitssysteem en kunnen nog nadrukkelijker een rol spelen om minimale kwaliteit van zwemonderwijs te borgen. Het is belangrijk dat ook de Rijksoverheid de branche ondersteunt om kwaliteit te borgen en samen in de gaten houdt of de huidige rol (op afstand) op termijn voldoet.

Verbinding andere thema's:

- Thema 1 Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid: communicatie over de Norm en de Licentie gaan vaak hand in hand.
- Thema 3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader: rol van lesgevers.
- Thema 9 Veiligheid in zwembaden: kaders wat betreft toezicht en veiligheid.
- Thema 10 Brede voorlichting: plek van zwemonderwijs in voorlichting.

3.3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader

Beginsituatie 2020:

Het is een uitdaging om voldoende deskundig personeel/kaderleden beschikbaar te hebben, terwijl deze mensen cruciaal zijn voor veiligheid en attractieve zwemlessen/-activiteiten. Daarbij kennen opleidingseisen geen wettelijke borging. Wel hebben ze een plek binnen beroepscompetentie-profielen, brancheopleidingen, cao's en mbo kwalificaties. Lang niet alle medewerkers/ kaderleden voldoen aan gewenste kwalificaties, waarbij de perspectieven van zwembadexploitanten, werknemers, vrijwilligers en ouders verschillen.

Doelstelling 2024:

De competenties van zwemonderwijzers, lifeguards/toezichthouders, instructeurs bij doelgroep-activiteiten en technisch medewerkers worden vergroot en sluiten vaker aan op (veiligheids)eisen die de zwembranche stelt en op de wensen en behoeften van specifieke groepen gasten/ zwemmers. Zo vergroten we de zwemvaardigheid, blijven meer mensen regelmatig zwemmen en blijft het zwembad een veilige zwemomgeving.

Activiteiten/output:

- Er vinden ieder jaar enkele vakinhoudelijke bijeenkomsten plaats met zwembadpersoneel en kader van verenigingen gekoppeld aan veelvoorkomende functies in het zwembad: zwemonderwijzer, lifeguard, technisch medewerker en begeleider van doelgroepactiviteiten. Er vindt discussie plaats over bijvoorbeeld 'Wat is goed zwemonderwijs?' en wat moet je als Lifeguard zwembad minimaal kunnen. Dit wordt onder meer gekoppeld aan de inhoud van de beroepsopleiding van de NRZ en bijscholingsmogelijkheden. Daarbij wordt ook kritisch gekeken naar welke verwachtingen de consument/verenigingslid heeft over kwaliteit en hoe werkgevers en bestuurders daar naar kijken. Mogelijk dat competenties als communicatief vaardig, weerbaarheid bij hoge druk en inleven in kindbeleving specifiek als beroepscompetentie dienen te worden benoemd.
- Spelenderwijs leren in de zwemles wordt (nog) actiever gestimuleerd onder zwemonderwijzers door ze te inspireren en concrete handvatten te bieden hoe dit in de praktijk te brengen.
- Er komen communicatiemiddelen en handvatten voor zwemonderwijzers beschikbaar voor de communicatie met ouders. Zij hebben vaak een andere verwachting van de zwemlessen dan de praktijk. Denk aan het verloop van het leerproces, de rol van spelenderwijs leren, de rol van ouders zelf, de onderlinge communicatie en de betrokkenheid. Het is belangrijk dat dit goed wordt uitgelegd en dat lesgevers daarbij worden geholpen.
- De mogelijkheden om werken in het zwembad te stimuleren en daarmee uitdagend en leuk te houden worden onderzocht. Daarbij is aandacht voor persoonlijke ontwikkeling, werksfeer en loopbaanperspectief.
- Lesgeven aan kinderen met een beperking of ontwikkelingsprobleem vormt in het bijzonder een uitdaging voor zwemonderwijzers. In samenspraak met betrokken partijen wordt informatie en kennis over dit thema ontsloten voor opleidingen en de branche. Er worden initiatieven verbonden aan het thema Inclusief sport en bewegen uit het Nationaal Sportakkoord. Daarbij gaan we ook in gesprek met zwembaden, gemeenten, fondsen en specifiek buurtsportcoaches over hoe de participatie van mensen met een beperking aan zwemles en zwemmen en hun veiligheid verbeterd kan worden.
- Er wordt door verschillende organisaties in de zwembranche samengewerkt om nieuw personeel te werven voor functies in het zwembad (lifeguard, begeleider doelgroepactiviteiten, lesgevers, leidinggevendenden, technisch medewerkers). We ontwikkelen communicatiemiddelen die bijdragen aan een positief imago van werken in het zwembad. Dat is naast werving ook gericht op meer 'trots' bij huidige werknemers/kader.
- NRZ, WiZZ, mbo en bonden verkennen hoe zwemopleidingen beter op elkaar kunnen aansluiten en of een gezamenlijk opleidingscentrum voor de branche zinvol zou zijn.

- De zwembranche is partner van de Arbeidsmarktmonitor sport in 2022 om zicht te houden op arbeidsmarktontwikkelingen in de zwembranche.
- De zwembranche is goed aangehaakt bij de Human Capital Agenda Sport, die mede vanuit het ministerie van VWS (directie sport) wordt opgesteld, en draagt bij aan de realisatie van gezamenlijke ambities.
- Er wordt gesproken met mbo-sportopleidingen over kwaliteitseisen die gesteld worden aan studenten die hun zwemopleiding volgen en aan de docenten/begeleiders van de opleidingen. We gaan ook in op de rol van stagebegeleiders in zwembaden en onder meer de NRZ en WiZZ willen in 2022 hierover een convenant aangaan met de MBO Raad (opleidingsmanagers sport en bewegen).

Samenwerking:

- Kartrekker: WiZZ en NRZ.
- Partners: FNV, KNZB, NCS, VSG en MEE NL.
- Zwembranche & overheden: De zwembranche koppelt opleidingseisen aan kwaliteitsstandaarden, opleidingsmogelijkheden en cao's. Ook wordt de verbinding met mbo kwalificaties (ministerie van OCW) gemaakt. Bij gemeentelijke zwembaden heeft de lokale overheid een directe rol als werkgever van zwembadmedewerkers. Er is enige wetgeving (met name ARBO en Whvbz) die direct relevant is voor de zwembadmedewerkers. Verder wordt waar mogelijk aansluiting gezocht bij de Human Capital Agenda Sport, waar het ministerie van VWS het voortouw in neemt.

Verbinding andere thema's:

- Thema 2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs: eisen die de Licentie aan lesgevers stelt.
- Thema 4 Blijven zwemmen na de zwemles: kwaliteit van kader dat lesgeeft is zeer belangrijk voor de motivatie van kinderen om te blijven zwemmen.

3.4 Blijven zwemmen na de zwemlessen

Beginsituatie 2020:

Bijna elk kind in Nederland leert zwemmen (96% van de kinderen behaalt minimaal het A-diploma), maar slechts een klein deel van de kinderen blijft na het zwemlestraject regelmatig zwemmen. Dat kan bij een zwemvereniging of reddingsbrigade, maar ook bij het zwembad. Ook deelname van kinderen aan recreatief zwemmen in de zwembaden neemt af. Verder bleek uit verkennend onderzoek dat van de kinderen die gemiddeld 18 maanden geleden hun zwemdiploma B behaalden, slechts 56% hun vaardigheden nog beheersen.

Doelstelling 2024:

Het vergroten van deelname aan zwemactiviteiten bij verenigingen (gebonden) als ook het vergroten van deelname aan andere (ongebonden) zwemactiviteiten. Naast het vergroten van sportparticipatie zorgt het regelmatig blijven zwemmen er ook voor dat kinderen vaardig en vertrouwd in het water (zwemveilig) blijven.

Activiteiten/output:

In algemene zin richten de activiteiten zich op:

- Het komen tot verschillende succesvolle lokale werkwijzen, waarbij verschillende organisaties die de zwemsport beoefenen in dezelfde accommodatie of uit dezelfde regio samenwerken. Dit om kinderen na de zwemlessen actief te houden (behouden) in het zwembad.
- Er wordt een congres georganiseerd waarbij de partijen uit de branche de kennis en ervaringen die tijdens dit project zijn opgedaan worden gedeeld, om zo draagvlak te creëren voor de bewezen effectieve werkwijze en een nieuw te ontwikkelen product.
- Door het opleiden/bijhouden van zwemonderwijzers en verbeteringen van zwemlesplannen wordt in de zwemles meer aandacht besteed aan de directe koppeling met vervolgaanbod en staat plezier, spelenderwijs leren en impliciet motorisch leren en autonomie van het kind meer centraal.
- Ouders worden beter en meer geïnformeerd over zwemlessen en het vervolgaanbod.

Er is sprake van een gefaseerde aanpak met activiteiten in de periode 2021-2024:

2021:

- Realiseren van landelijk overleg en begeleidingsstructuur, o.a. een kernteam en de verschillende themateams.
- Inventariseren welk vervolgaanbod lokaal, bij bonden en via de NRZ wordt aangeboden.
- Jaarlijks minimaal 3 proeftuinen waarbij binnen elke proeftuin aandacht is voor:
 - Motivatie kind, koppeling en bekendheid vervolgaanbod bij ouders, communicatie met ouders, inhoud zwemles en rol zwemonderwijzer.
- Voorafgaand
 - Menukaart activiteiten/interventies opstellen.
 - Doelgroepen bepalen.
- Commitment partners & start proeftuinen.
- Opstellen van richtlijnen voor het aanbod van zeemeerminzwemmen.

2022:

- Inzicht krijgen in werkzame mechanismen bij lokale samenwerkingen.
- Succesfactoren eerste proeftuinen in kaart brengen en meenemen in nieuw te starten proeftuinen.
- Doorontwikkeling zwemvaardigheidsdiploma's vanuit de NRZ met bonden.
- Vervolg overleggen kernteam en themateams.
- Het vervolgen en uitbreiden van de proeftuinen.
- Inventariseren nieuw vervolgaanbod nodig.
- Kennisdeling door middel van het verspreiden van artikelen en het organiseren van webinars.

2023:

- Uitbreiden proeftuinen.
- Ontwikkelen nieuw vervolgaanbod.
- Kennisdeling door middel van het schrijven en verspreiden van artikelen en het organiseren van webinars.

2024:

- Kennisdeling door middel van het schrijven en verspreiden van artikelen, organiseren van webinars.
- Betere samenwerking tussen lokale organisaties die zwemactiviteiten voor kinderen organiseren stimuleren.
- Goed werkende praktische product(en) worden landelijk uitgerold.

Samenwerking:

- Kartrekker: KNZB.
- Partners: NRZ, NOB, Reddingsbrigade Nederland, NCS en WiZZ.
- Zwembranche & overheden: Op dit moment vindt er soms lokale samenwerking plaats tussen verschillende zwemlesaanbieders en aanbieders van vervolgaanbod (gebonden & ongebonden) echter is dit meer een uitzondering dan regel. Door nieuwe samenwerking, zowel landelijk door de koepelorganisaties als lokaal in een zwembad of gemeente, realiseren we dat kinderen regelmatig blijven zwemmen. Dit draagt bij aan lokale en landelijke sportparticipatiedoelen en zal zonder een extra impuls niet (vanzelf) ontstaan. Door ondersteuning van de zwembranche door de landelijke overheid bij dit thema en samenwerking met gemeenten op lokaal niveau kunnen meer kinderen blijven zwemmen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader: lesgevers zijn bepalend voor plezier en motivatie bij kinderen.
- Thema 5 De rol van scholen: lesprogramma's met verenigingen en zwembaden voor leerlingen.
- Thema 6 Kinderen uit arme gezinnen: financiële ondersteuning andere zwemactiviteiten.

3.5 De rol van scholen

Beginsituatie 2020:

Ongeveer de helft van de zwembaden en ongeveer een derde van de basisscholen en gemeenten geeft invulling aan een vorm van schoolzwemmen. In de afgelopen jaren zijn vanuit het kennisproject NL Zwemveilig cijfers en praktijkvoorbeelden in kaart gebracht en is een eerste versie van het 'Witboek - De rol van scholen bij zwemveiligheid' verschenen. Daarbij ligt de focus niet op het halen van zwemdiploma's via school, maar op bewegen in water en de verschillende manieren waarop scholen kunnen bijdragen aan zwemveiligheid. Het is de uitdaging dat zwemorganisaties, scholen en gemeenten in de komende jaren samen nader bepalen wat er lokaal wenselijk en mogelijk is.

Doelstellingen 2024:

- Basisscholen maken bewuste keuzes of ze een bijdrage leveren aan de zwemveiligheid van hun leerlingen en zo ja, op welke wijze ze dit doen. Ook zijn ze bekend met de diverse mogelijke lesprogramma's. Met daarbij focus op:
Scholen met veel kinderen uit arme gezinnen, kinderen met een migratieachtergrond en/of kinderen met een beperking. Daar ligt een actieve bijdrage voor de hand. De achterstand qua zwemvaardigheid ten opzichte van hun leeftijdsgenoten wordt verkleind, waardoor het risico om te verdrinken wordt verlaagd en sociale inclusie (kunnen participeren bij activiteiten in en op water) wordt verbeterd.
- Er vinden geen (vermijdbare) verdrinkingen plaats bij zwemactiviteiten van schoolklassen.
- Ieder kind behaalt gedurende de basisschoolperiode minimaal zwemdiploma A.
- Het aantal basisscholen waarbij schoolklassen meerdere malen per jaar in het zwembad of bij open water meedoen aan zwemactiviteiten, neemt toe.
- Er zijn meer lokale samenwerkingsverbanden van scholen, zwembaden, verenigingen, ondernemers en gemeenten die vernieuwende lesprogramma's uitvoeren rondom zwem-, survival- of watersportactiviteiten. Zo worden kinderen gestimuleerd om met plezier een leven lang deel te nemen aan activiteiten in en op het water en wordt hun zwemvaardigheid op peil gehouden.

Activiteiten/output:

Activiteiten zijn geordend op basis van het perspectief productontwikkeling & samenwerking en drie specifieke doelgroepen: zwembaden, scholen en gemeenten.

Productontwikkeling & samenwerking

- Er wordt een nieuwe versie uitgegeven van het witboek over de rol van de school bij zwemveiligheid. Deze wordt door de landelijke onderwijs- en zwemorganisaties onder de aandacht gebracht van hun leden. Naast het witboek, dat is ingestoken vanuit visie en beleid, worden korte infosheets gemaakt voor lokale professionals (gericht op o.a. (speciaal) basisonderwijs, buurtsportcoaches, jeugdgezondheid en nieuwkomers).
- Het protocol schoolzwemmen wordt indien nodig en gewenst geüpdatet in samenwerking met de betrokken partijen uit de zwembranche en het onderwijs. Hierin staat onder andere helder beschreven wat de rollen, bevoegdheden en aansprakelijkheden zijn van zowel de school als het zwembad en de lesgevers. Het protocol moet goed vindbaar zijn.
- Er worden jaarlijks 3 voorbeelden uit de praktijk in beeld gebracht via een online artikel of video.
- Er vindt daarnaast verdieping plaats rondom de rol die buurtsportcoaches kunnen spelen bij (vernieuwende) lokale schoolzwemprogramma's. Er zijn diverse voorbeelden beschikbaar (bijvoorbeeld Hengelo) en dit leidt tot concrete handvatten voor buurtsportcoaches (en gemeenten) in andere plaatsen.
- Er wordt een analyse gemaakt van hoe verschillende lokale zwemlesprogramma's worden gefinancierd. Dit inzicht biedt gemeenten, scholen en zwembaden aanknopingspunten om keuzes te maken over de financiering van hun eigen (nieuwe) programma's.

- Met stakeholders uit het onderwijs (o.a. PO-Raad, AVS, KVLO), de zwembranche (o.a. VSG, NRZ, KNZB, Reddingsbrigade Nederland) en het Kenniscentrum Sport & Bewegen (KCSB) wordt ver-
kend of en hoe zwemveiligheid een plek kan krijgen binnen Gezonde School beleid. Er zijn nog
geen middelen gereserveerd/beschikbaar voor (door)ontwikkeling van concepten/interventies.
- KCSB werkt samen met o.a. Prof. Dr. Kristine de Martelaer (VUB) uit wat aquatic literacy is en
hoe zich dat verhoudt tot zwemveiligheid. De plannen en bouwstenen van het leergebied
Bewegen en Sport van Curriculum.nu en het 2 + 1 + 2 model zijn daarbij een belangrijk uit-
gangspunt. Zij komen met suggesties wat dit mogelijk betekent voor zwemveiligheid.
- In de 'Week van de motoriek' (KCSB) in 2021 wordt ook een sessie ingericht rondom zwemveilig-
heid/bewegen in water.
- Er wordt een structureel overleg ingericht, dat minimaal jaarlijks plaatsvindt, waarbij in elk
geval VSG, NRZ, PO-Raad, KVLO, AVS, AOOb, CNV, KNZB en Reddingsbrigade Nederland worden
betrokken. Daarin komt onder meer aan bod of het landelijke protocol schoolzwemmen aan-
passing behoeft.
- Er vindt jaarlijks overleg plaats met de ministeries van VWS en OCW.
- Verspreiding van voorlichtingsmateriaal van Reddingsbrigade Nederland en KNRM richting scholen.
- Koppeling van dit thema met de Nationale Maand van de Zwemveiligheid.

Zwembaden

- Zwembaden kunnen lokaal de aanjager zijn om te komen tot vernieuwende programma's, maar
dat vindt nog relatief beperkt plaats. In 2021, 2022 en 2023 worden regionale bijeenkomsten
gericht op zwembaden georganiseerd om kennis en ervaringen uit te wisselen over dit thema.
- Op de landelijke congressen van VSG en de NRZ vindt jaarlijks een sessie plaats over dit thema.
- Er komt een kennisdossier/toolkit op de website van VSG waar men documenten vindt die kunnen
inspireren en informeren.
- De landelijke projectleider vanuit de VSG ondersteunt actief bij lokale discussies over school-
zwemmen en de samenwerking tussen zwembad, gemeente en scholen daarin.
- De regioadviseurs van de NRZ en de ondersteuners van de KNZB en Reddingsbrigade Neder-
land worden van de juiste informatie over dit thema voorzien om in hun contacten de zwemba-
den en zwemverenigingen te ondersteunen.

Witboek - De rol van scholen bij zwemveiligheid

- Het witboek De rol van Scholen bij zwemveiligheid (versie 1.1) wordt onder de aandacht gebracht
bij scholen.
- Er wordt door het kerndoelenteam (SLO) in het kader van Curriculum.nu een concrete uitwerking
gegeven van kerndoelen en suggesties voor beweegactiviteiten bij het drijven en verplaatsen
in het water. Vanuit de zwembranche en kennisinstellingen is het belangrijk om goed geïnfor-
meerd en betrokken te zijn.
- De onderwijskoepels zijn doorlopend betrokken bij de NRZ en VSG en de vraag hoe scholen
kunnen bijdragen aan de zwemveiligheid van hun leerlingen.
- Bij het delen van kennis en verspreiden van informatie wordt beter gebruik gemaakt van de
mogelijkheden die (websites van) partners hierin bieden. Bijvoorbeeld via de Kennisbank van
de AVS, KCSB en het vakblad LO. Jaarlijks worden meerdere artikelen geproduceerd die hierop
gepubliceerd worden.
- Er vindt afstemming plaats over de rol en invulling van zwemlessen in het speciaal onderwijs.
- Er vindt afstemming plaats met o.a. LOWAN en de NRZ over de wijze waarop aandacht kan
worden besteed aan zwemveiligheid in het onderwijs aan nieuwkomers.

Gemeenten

- In 2021, 2022 en 2023 worden regionale bijeenkomsten gericht op gemeenten georganiseerd
om kennis en ervaringen uit te wisselen over dit thema en de bekostiging hiervan. Vanaf 2022
gaat het ook specifiek over hoe de nieuwe kerndoelen bewegingsonderwijs in relatie tot bewe-
gen in water worden geïmplementeerd.

- Er komt een kennisdossier/toolbox voor gemeenten beschikbaar bij de VSG.
- Er komt een landelijke projectleider bij VSG die gemeenten, samen met de regioadviseurs, kan ondersteunen bij lokale discussies over schoolzwemmen en de samenwerking tussen zwembad, gemeente en scholen daarin.

In 2021/2022 zal de nadruk met name liggen op productontwikkeling en samenwerking en in 2023/2024, als ook de nieuwe kerndoelen van het bewegingsonderwijs zijn vastgesteld, ligt de nadruk op communicatie en implementatie.

Samenwerking:

- Kartrekkers: VSG en NRZ.
- Partners: Reddingsbrigade Nederland, KNZB, KVLO, AVS, WiZZ en KCSB.
- Zwembranche & overheden: Ongeveer de helft van de zwembaden en ongeveer een derde van de basisscholen en gemeenten geeft invulling aan een vorm van schoolzwemmen. De Rijksoverheid (ministerie van OCW) is niet meer direct betrokken bij schoolzwemmen, nadat de verplichting in 1985 werd afgeschaft. Er zijn diverse (nieuwe) mogelijkheden waarop scholen een rol en invulling kunnen geven aan zwemveiligheid. Welke invulling zinvol en gewenst is hangt onder meer af van de kenmerken van de kinderen en de school. Het is belangrijk dat scholen goed bekend zijn met de mogelijkheden en bewuste keuzes maken wat wel en niet te doen. Het is tevens belangrijk dat de zwembranche, het onderwijs en overheden scholen actief informeren en ondersteunen.

Verbinding met andere thema's:

- Thema 4 Blijven zwemmen na de zwemles: lessen koppelen aan buitenschools zwemaanbod.
- Thema 6 Kinderen uit arme gezinnen: waar mogelijk signaleren en/of aanbod realiseren.
- Thema 10 Brede voorlichting: lesmateriaal voor basisschooljeugd over risico's open water.
- Thema 11 Migranten en buitenlanders: koppeling onderwijs aan nieuwkomers.

3.6 Kinderen uit arme gezinnen

Beginsituatie 2020:

In Nederland groeien 272.000 kinderen op in armoede. In sommige gemeenten gaat het om meer dan 10% van de minderjarige kinderen. Kinderen uit arme gezinnen halen op latere leeftijd en minder vaak hun zwemdiploma's A, B en C dan kinderen die niet in armoede opgroeien. Zo heeft bijvoorbeeld 6% van de 11-16 jarigen uit arme gezinnen geen zwemdiploma (bij gezinnen met hogere inkomens is dat 2%) en heeft 23% alleen zwemdiploma A (bij hogere inkomens is dat 9 tot 12%). In de G4 steden heeft 11% van de 11-16 jarigen geen zwemdiploma, in kleine gemeenten is dit 2%. Dergelijke verschillen zijn structureel en zijn niet verminderd in de afgelopen jaren. Daarbij verschillen lokale contexten en verschillen de lokale regelingen. Eén eenvoudige maatregel of aanpak om het zwemdiplomabezit van kinderen uit arme gezinnen te bevorderen is er niet, maar continue aandacht, kennisdeling en meer samenwerking is nodig.

Doelstelling 2024:

De achterstand qua zwemvaardigheid van kinderen uit arme gezinnen ten opzichte van hun leeftijdsgenoten wordt verkleind, waardoor ze kunnen meedoen aan (beweeg)activiteiten in en op water (participatie, sociale inclusie) zonder een groter risico te lopen om te verdrinken. En meer specifiek:

- De verschillen qua zwemdiplomabezit bij kinderen uit arme gezinnen ten opzichte van hun leeftijdsgenoten worden verkleind. Zo wordt uiteindelijk het aandeel kinderen van 11-16 jaar uit arme gezinnen zonder zwemdiploma verkleind (nu 6%) en neemt het aandeel kinderen uit arme gezinnen dat voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid (zwemdiploma C, nu 27%) toe.
- Het maakt niet uit waar een gezin woont als het aanspraak wil maken op een (financiële) regeling. Kinderen uit alle gemeenten hebben dan dezelfde kansen om hun A, B en/of C diploma te halen. De diversiteit aan (voorwaarden van) regelingen neemt af.
- De toegankelijkheid van regelingen wordt vergroot, zodat meer gemeenten ermee werken, regelingen beter bekend en vindbaar zijn en dat er meer wordt samengewerkt om kinderen zwemveilig te maken.

Activiteiten/output:

Doorontwikkeling en samenwerking

- Onderzoeken hoe de continuïteit van de financiering geborgd kan worden. Er is veel variatie in kosten van zwemlestrajecten. Om de financiering door gemeenten en fondsen voor de toekomst te borgen, is meer inzicht en transparantie nodig over hoe deze kosten tot stand komen. Ook de lokale bekostigingsmodellen dienen te worden geïnventariseerd. [2021-2022]
- Komen tot een advies hoe de grote verscheidenheid aan regelingen van gemeenten teruggebracht kan worden tot minder verschillende en inhoudelijk betere regelingen, waardoor meer kinderen hun C diploma kunnen halen. Daarbij wordt een verdieping gerealiseerd op de verschillende regelingen die gemeenten hanteren. [2022]
- Organiseren van regionale bijeenkomsten gericht op gemeenten (en eventueel andere stakeholders) om ervaringen uit te wisselen, regelingen onderling te vergelijken en te inspireren tot samenwerking. [2021 en 2023]
- Structureren van landelijk overleg (VSG, NRZ, GGD GHOR Nederland, NCJ, fondsen), minimaal 2x per jaar.
- Het thema zwemveiligheid voor kinderen uit arme gezinnen op de agenda zetten van de Nationale Maand van de Zwemveiligheid. [2021-2024]
- Onderzoeken waar aangesloten kan worden bij lokale Sportakkoorden en bij lokale Preventieakkoorden (lokale gezondheidspreventie). In relatie tot het Sportakkoord gaat het bijvoorbeeld om het bevorderen van de inzet van buurtsportcoaches. Zij kunnen als verbinder fungeren tussen lokale partijen. Ook kan het gaan om de signalering welke kinderen nog geen zwemdiploma hebben (voorbeeld: samenwerking VSG, GGD (jeugdgezondheidszorg) en scholen in Zeeland).

Voorlichting en ondersteuning

- Het ontwikkelen van een toolkit met daarin documenten en bijvoorbeeld een checklist. Degenen die lokaal met dit thema aan de slag gaan moeten zo makkelijker hun weg kunnen vinden in voorlichtingsmateriaal, regelingen, belangrijke contactpersonen, etc. Ook worden hierin best practices gedeeld. VSG, NRZ, GGD GHOR Nederland, Pharos, NCJ en fondsen zorgen ervoor dat de toolkit goed vindbaar is en gedeeld wordt met de achterban. [2022]
- Voorlichting ontwikkelen gericht op diverse stakeholders waardoor men uitgedaagd wordt om, in de lokale context, kansen te zoeken om de zwemveiligheid van kinderen uit arme gezinnen te stimuleren. Bijvoorbeeld door de opzet van lokale allianties te stimuleren waarin samengewerkt wordt door buurtsportcoaches, sociale wijkteams, zwembaden, GGD (jeugdgezondheidszorg), fondsen, basisscholen etc. [2021]
 - Jaarlijks worden enkele gemeenten actief ondersteund.
 - Er is specifieke aandacht voor het bereiken van kinderen met een migratieachtergrond (asielzoekers, arbeidsmigranten) en taal- en/of culturele barrières.
- Kennisuitwisseling bevorderen tussen grote gemeenten (in elk geval Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven en Groningen). Minimaal jaarlijks overleg, gekoppeld aan het bezoeken van een lokaal praktijkvoorbeeld.
- Er wordt vanuit de zwembranche richting haar achterban doorlopend aandacht besteed aan de regelingen en de belangrijke faciliterende rol die Jeugdfonds Sport & Cultuur, stichting Leergeld en Nationaal Fonds Kinderhulp spelen.

Samenwerking:

- Kartrekkers: VSG en NRZ
- Partners: Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp, GGD GHOR Nederland, KNZB en Reddingsbrigade Nederland.
- Zwembranche & overheden: Zwemlesaanbieders, gemeenten en fondsen werken op lokaal/regionaal niveau al intensief samen om kinderen waarvan de ouders de zwemles niet kunnen betalen te bereiken. Dit is meestal gekoppeld aan een specifieke vangnetregeling. Deze lokale regelingen zijn nodig, omdat er geen landelijke regeling of specifiek beleid is, ouders in Nederland primair zelf verantwoordelijk zijn voor de zwemlessen van hun kind en er geen specifieke wettelijke regels zijn voor zwemlesaanbieders (vaak ondernemers) in Nederland. Verschillende ministeries ondersteunen daarbij de drie fondsen die zwemlessen momenteel al faciliteren. De sociale verschillen tussen kinderen zijn in de afgelopen jaren niet kleiner worden en extra aandacht voor de samenwerking tussen zwembranche, overheden en fondsen is daarom nodig.

Verbinding andere thema's:

- Thema 1 Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid: regelingen faciliteren meestal niet om hier aan te voldoen.
- Thema 5 De rol van scholen: scholen kunnen (helpen te) signaleren en/of zwemlesaanbod organiseren.
- Thema 10 Brede voorlichting: koppeling aan voorlichting.
- Thema 11 Migranten en buitenlanders: laag zwemdiplomabezit niet Westerse jeugd lijkt gerelateerd aan inkomenssituatie gezin.

3.7 Lifeguards bij open water

Beginsituatie 2020:

De maatschappij en het klimaat veranderen. Dat heeft tot gevolg dat het bezoek aan zwemgelegenheden van karakter verandert. Mede door het warmere weer blijven mensen langer op het strand, en komen eerder en later in het seizoen. Er komen steeds meer mensen naar het strand bij de zee, of naar recreatieplassen, terwijl de zwemvaardigheid van bezoekers afneemt en zij zich minder bewust zijn van de risico's en hoe hiernaar te handelen. Het publiek is mondiger en kritischer tegenover toezichthoudende lifeguards, die stevig in hun schoenen moeten staan om de veiligheid te kunnen bewaken. De aanwezigheid van horecavoorzieningen op stranden (kust, binnenwater) draagt bij aan verblijf tijdens avonduren, maar het toezicht schuift daarin niet mee.

In de afgelopen jaren zien we tevens een verandering in de beschikbaarheid en bereidheid van (potentiële) lifeguards. De lifeguard van nu wil niet altijd evenveel vrijwillige uren besteden als 10 jaar geleden. Vrijwillige lifeguards zijn moeilijker te werven door (betaalde) vakantiebaantjes elders. Dit vraagt om nieuwe ontwikkelingen in structuren en werkwijzen om te kunnen blijven beschikken over voldoende gekwalificeerde lifeguards. In de huidige maatschappij worden steeds hogere verwachtingen/eisen gesteld aan service, kwaliteit en veiligheid. In de media wordt het werk van lifeguards vaker in beeld gebracht.

Toezicht langs open water draagt bij aan de veiligheid van badgasten en helpt verdrinken voorkomen door een combinatie van preventief en repressief optreden. Deze tijd stelt hogere eisen aan het vak van toezicht houden langs open water. De toezichthoudende taak van een lifeguard (mensen preventief waarschuwen) wordt belangrijker, en aan de repressieve rol (hulpverlenende handelingen) worden steeds hogere kwaliteitseisen gesteld. Kortom, hoog tijd om het vak van lifeguard nog serieuzer te nemen, verder te ontwikkelen en tegelijkertijd interessant te houden voor een grote groep jongeren.

Doelstellingen 2024:

- Organiseren en borgen dat er afdoende inzet van (vrijwillige) lifeguards blijft.
- Borgen dat lifeguards zich blijven ontwikkelen en voldoen aan de veranderende eisen die de samenleving stelt, via opleidingen en kennisdelen.
- Het debat over het vak van toezicht houden langs open water tussen alle stakeholders (lifeguards, hun verantwoordelijken, opdrachtgevers en badgasten) naar een hoger peil te brengen, en daarmee bij te dragen aan de kwaliteit van het toezicht en de waardering daarvoor en kennis daarover bij relevante stakeholders.
- Meer eenduidigheid bewerkstelligen in de werkwijze van lifeguards bij de verschillende organisaties en locaties en grotere bereidheid om gezamenlijk op te trekken.
- Zo dragen we eraan bij dat badgasten veilig kunnen genieten van het vele water dat Nederland telt, aan zee en in het binnenland.

Activiteiten/output:

Om deze doelen te bereiken, is onze ambitie om de volgende activiteiten te ondernemen:

1. *Body of knowledge*: we inventariseren hoe bij verschillende organisaties het vak van lifeguard vorm krijgt (opleidingseisen, competentieniveaus, bezoldiging);
2. Jaarlijks organiseren we de *Dag van de Lifeguard*, waar lifeguards uit verschillende organisaties elkaar kunnen ontmoeten en kennis kunnen delen;
3. Jaarlijkse houden we een *enquête* onder lifeguards, badgasten en opdrachtgevers om hun ervaringen, zorgen, tevredenheid en knelpunten te peilen;
4. We bouwen een *platform* (website, nieuwsbrief) waar lifeguards hun verhalen delen, ervaringen uitwisselen, gesprek plaatsvindt over het vak, en waar vraag en aanbod bij elkaar kan komen (werving nieuwe lifeguards);
5. We investeren in *bij- /nascholingsmogelijkheden* voor lifeguards en in inspiratiesessies (digitaal, fysiek);

6. We stimuleren *internationale kennisuitwisselingen* middels beurzen voor studiereizen en congresbezoek;
7. In nauwe samenspraak met de wetenschap werken we aan een *onderzoeks- en innovatie-agenda*;
8. We investeren jaarlijks in *onderzoek- en innovatieprojecten*. Onderdeel daarvan is in ieder geval een onderzoek naar de wijze waarop strandbewaking in het buitenland vorm krijgt (internationale body of knowledge).

Binnen dit thema realiseren we met de bestaande middelen in ieder geval de activiteiten die staan vernoemd bij 2, 4, 5, en 7. Voor de body of knowledge (1), de enquêtes (3), internationale uitwisselingen (6) en onderzoeks- en innovatieprojecten (8) geldt dat daarvoor naar andere financiering moet worden gezocht.

Als output benoemen we:

2. Jaarlijkse Dag van de Lifeguard (50 deelnemers in 2021, 100 in 2022, 200 in 2023 en 300 in 2024);
4. Lifeguard platform (start 2021) met in 2024 5.000 bezoekers en 2.500 abonnees op de nieuwsbrieven, en een wervingskanaal dat 50 lifeguards oplevert in 2021 oplopend naar 200 lifeguards in 2024;
5. Programma van bijscholing en inspiratiesessies met in 2024 1.000 deelnemers: start/opbouw 2022);
7. Lifeguard onderzoeks- en innovatieagenda (2022).

Op termijn streven we naar:

- Een landelijk kwaliteitssysteem, overstijgend aan de afzonderlijke organisaties, met bijbehorende standaard operationele procedures;
- Een gezamenlijke wervingscampagne voor lifeguards door de deelnemende organisaties;

De belangrijkste doelgroepen voor dit project zijn:

- Lifeguards aan de kust (Reddingsbrigade Nederland, KNRM, veiligheidsregio's, andere aanbieders);
- Lifeguards-to-be (via MBO's sport en bewegen, ALO's, zwemverenigingen en toezichthouders zwembaden);
- Opdrachtgevers (houders van zwemlocaties, gemeentes);
- Badgasten.

Noot met betrekking tot de doelgroepen: ook aan de stranden in binnenwateren vindt (soms) toezicht plaats. Het is onbekend waar dat gebeurt, wie daarvoor verantwoordelijk is, hoe er uitvoering wordt gegeven aan het toezicht, wat daarvan de kwaliteit is en welke behoeften en vraagstukken er leven. Dit speelveld is nog niet goed in kaart gebracht, en er is ook geen centraal aanspreekpunt of gremium waar die vragen eenvoudig kunnen worden belegd. Hoewel het belangrijk wordt gevonden om hierin te investeren, wordt vanwege de beperkte scope van dit Nationaal Plan Zwemveiligheid er niet actief op ingezet om deze doelgroep bij het programma te betrekken.

Samenwerking:

- Kartrekker: Reddingsbrigade Nederland.
- Partners: KNRM, Stichting Strandexploitatie Veere, partners verenigd in Landelijk Zwemwateroverleg, veiligheidsregio's.
- Zwembranche & overheden: de betrokken organisaties ondersteunen deze activiteiten vanuit hun eigen middelen en mogelijkheden, primair vanuit menskracht en waar mogelijkheden ook vanuit middelen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 8 Effectieve beheersmaatregelen: inzet lifeguards als mogelijke maatregel.
- Thema 9 Veiligheid in zwembaden: kennisdeling en verbinding met inzet lifeguards in baden.
- Thema 10 Brede voorlichting: lifeguards en rol in voorlichting.
- Thema 14 Kennis verzamelen: onder meer enquête onder lifeguards.
- Thema 15 Innovatie & technologie: innovatieagenda en tools voor lifeguards.

3.8 Effectieve beheersmaatregelen bij open water

Beginsituatie 2020:

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving in 2022 vervalt het onderscheid in categorie C en D voor aangewezen zwemlocaties. Hierdoor vervallen er een aantal (veiligheids)voorschriften uit de Whvzb (Wet Hygiëne en veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden). Om deze leemte te vullen ontwikkelen we een basis risico-inventarisatie voor zwemlocaties. Op basis daarvan kunnen houders van zwemlocaties komen tot effectieve/ proportionele beheersmaatregelen, en worden provincies / omgevingsdiensten ondersteund in hun toezichthoudende taak. Het project richt zich primair op zwemlocaties in binnenwater, maar is niet minder relevant voor zwemlocaties aan de kust.

Doelstelling 2024:

Met dit project realiseren we dat:

- Houders van zwemlocaties (waaronder gemeenten) zijn zich meer bewust van hun rol inzake het treffen van maatregelen om verdrinking tegen te gaan; zijn beter in staat zijn om daarin de juiste keuzes te maken; en hebben meer kennis over de wijze waarop ze maatregelen verantwoord implementeren;
- Opdrachtgevers weten welke voorwaarden nodig zijn om goed toezicht te kunnen houden, passen deze toe en kunnen dit afstemmen met lifeguards;
- Badgasten zijn zich bewuster van zowel de risico's als de veiligheidsmaatregelen bij het zwemmen in aangewezen zwemlocaties.

Activiteiten/ output:

Allereerst zal bepaald moeten worden welke risico's acceptabel zijn en van welke kwaliteitseisen uitgegaan moet worden. Op basis daarvan kan een onafhankelijke risico-inventarisatie plaatsvinden en kunnen beheersmaatregelen bepaald worden om tot het aanvaardbare "restrisico" te komen. Dit vertaalt zich vervolgens lokaal in actieplannen met daarin beschreven hoe deze beheersmaatregelen moeten worden uitgevoerd. Ambitie is om de volgende activiteiten uit te voeren:

1. We stellen een 'Taskforce Veiligheid Aangewezen Zwemlocaties' (VAZ) in die het huidige stelsel om veiligheid bij open water te borgen en te verbeteren tegen het licht houdt (ook met het oog op de invoering van de Omgevingswet).
2. De Taskforce VAZ evalueert de bestaande maatregelen om de fysieke veiligheid bij zwemlocaties te verbeteren.
3. De Taskforce VAZ stelt een 'basis risico-inventarisatie voor zwemlocaties' op.
4. We bevorderen gebruik en bekendheid met de 'basis risico-inventarisatie voor zwemlocaties' actief via een platform.
5. We doen onderzoek hoe andere landen beheersmaatregelen toepassen en welk effect dat heeft op (rest)risico's.
6. We richten een PDCA-cyclus in om permanent te blijven werken aan de implementatie en actualisatie van de 'basis risico-inventarisatie voor zwemlocaties'.

Ad. 1)

We stellen een 'Taskforce Veiligheid Aangewezen Zwemlocaties' (verder: VAZ) in die de komst van de Omgevingswet en de invloed op de sociaal-fysieke veiligheid relateert aan het huidige stelsel. In twee sessies zal dit met betrokkenen worden besproken. In een eenvoudig overzicht zal de 'IST' en 'SOL' situatie gepresenteerd worden. Met nadruk wordt hierbij aangegeven dat de taskforce VAZ zich richt op de *fysieke* veiligheid bij *aangewezen* zwemlocaties. Dit betreft zowel kustlocaties als binnenwateren.

Ad. 2)

De tastforce VAZ zal een inventarisatie maken van de huidige maatregelen die worden getroffen om de fysieke veiligheid van de recreant te bevorderen. Deze inventarisatie wordt gemaakt op grond van bureaustudie en open bronnen. Via interviews (experts, ervaringsdeskundigen) zal onderzoek gedaan worden naar de effectiviteit van deze maatregelen en de verschillende verschijningsvormen ervan (zoals het instellen van zwemzones bij plaatsen met toezicht). De uitkomsten worden in een ronde-tafel bijeenkomst gedeeld met stakeholders.

Ad. 3)

De taskforce VAZ stelt een 'basis risico-inventarisatie voor zwemlocaties' op. Deze RI Veiligheid Zwemlocaties dient als basis voor de (integrale) plannen van aanpak die de verantwoordelijken (moeten) maken om de veiligheid lokaal te borgen. Uitgangspunt is dat de risico-inventarisatie -in beginsel- zelfstandig wordt uitgevoerd. Verantwoordelijken zijn vrij om hiervoor experts van buiten in te huren. Voor het opstellen van een basis risico-inventarisatie wordt de Handreiking Fysieke Veiligheid uit 2008 geactualiseerd. Het doel is om deze, dan geactualiseerde, Handreiking ook toe te passen bij het aanwijzingsproces voor nieuwe zwemlocaties.

Deze opzet zal in brede kring worden besproken. In minimaal twee provincies wordt een testprogramma opgezet. Testen van het RI in de praktijk vindt plaats in samenwerking met provincie/ omgevingsdiensten. De provincie Zuid-Holland heeft zich inmiddels kandidaat gesteld voor het testprogramma.

Ad 4)

Om het gebruik van de risico-inventarisatie en de besluitvorming over de te nemen veiligheidsmaatregelen voor de toekomst te borgen, worden deze met een persbericht onder de aandacht gebracht. In aanvulling daarop ondernemen we de volgende acties:

- 4a) We richten een platform (website) in, waar verantwoordelijken ook na de lancering kennis kunnen vergaren over zowel de risico-inventarisatie, als over de te nemen maatregelen;
- 4b) We brengen een aantrekkelijke brochure uit waarin de essentie van risico-inventarisatie handzaam is samengevat (betekenis, stappenplan etc.) en brengen die met een gerichte campagne onder de aandacht van relevante stakeholders;
- 4c) De bestaande handreiking uit 2008 herschrijven we en brengen we opnieuw uit;
- 4d) We bouwen een toolkit, waar nadere informatie is te vinden over de diverse instrumenten en beheersmaatregelen;
- 4e) We richten een vraagbaak-functie in inclusief Q&A, om in de eerste lijn partijen op weg te helpen met concrete vragen (en voor verder gaande vragen door te verwijzen naar adviesbureaus en consultants).

Voor de activiteiten vernoemd bij 4b tot en met 4e biedt de ondersteuning vanuit het Nationaal Plan Zwemveiligheid momenteel geen mogelijkheden, en zoeken we naar andere financiering.

Ad 5)

De bij 1) en 2) verzamelde kennis vullen we aan met kennis en ervaring die binnen andere landen is ontwikkeld op het gebied van effectiviteit van beheersmaatregelen en de (rest)risico's.

Voor deze activiteit gaan we op zoek naar financiering elders.

Ad 6) Ontwikkeling PDCA cyclus

Aansluitend aan de acties 1 t/m 4 is de ambitie om bij de 'uitrol' een systeem van planning en control (PDCA *plan-do-check-act*) in te richten om doorlopend te werken aan de kwaliteit en actualiteit van de veiligheid bij zwemlocaties. Een klankbordgroep zorgt voor voldoende draagvlak in het land. Voor bewaking van de voortgang wordt een stuurgroep geïnstalleerd. De stuurgroep stimuleert dat de betrokken partijen over de middelen en mogelijkheden beschikken om compliant te worden aan deze kwaliteitsnormen, en houdt toezicht op de kwaliteitsnormen.

De vergaderingen van de klankbordgroep en stuurgroep worden gefaciliteerd vanuit het Nationaal Plan Zwemveiligheid. Voor de ontwikkeling van een planning en control systeem moet worden gezocht naar middelen buiten dit programma.

Samenwerking:

- Kartrekker: Reddingsbrigade Nederland.
- Partners: Leisurelands (mede namens HISWA-RECRON), Landelijk Zwemwateroverleg (provincies, omgevingsdiensten, I&W, Rijkwaterstaat, gemeenten) en KNRM.
- Zwembranche & overheden: Bij de uitvoering van dit thema wordt actief samenwerking gezocht, met name met provincies, omgevingsdiensten en houders van zwemlocaties (waaronder gemeenten).

Verbinding andere thema's:

- Thema 7 Lifeguards bij open water: rol van lifeguards bij beheersmaatregelen.
- Thema 10 Brede voorlichting: koppeling gedrag van bezoekers en effectieve voorlichting.
- Thema 14 Kennis verzamelen: gewenst toekomstig onderzoek naar bijvoorbeeld effectiviteit van beheersmaatregelen.

3.9 Veiligheid in zwembaden

Beginsituatie 2020:

Hoewel in algemene zin relatief weinig verdrinkingen plaatsvinden in zwembaden zijn er, met name bij kinderen, toch jaarlijks diverse verdrinkingsongevallen te betreuren. Meestal zijn die verdrinkingen niet fataal. Daarbij weten we niet precies hoe vaak een verdrinkingsongeval in een zwembad plaatsvindt en wat achtergronden daarvan zijn. Daarnaast neemt grensoverschrijdend gedrag in zwembaden toe. Uit onderzoek (Bosch & Steenbergen, 2019) bleek een stijging in de periode 2016-2018 op het gebied van verbale seksuele intimidatie, pesten, belediging, bedreiging en geweld. De grootste toename werd geconstateerd bij verbaal geweld. Bij zowel het thema verdrinking als sociale veiligheid ligt de rol van de lifeguard/toezichthouder onder het vergrootglas.

Doelstelling 2024:

Het aantal verdrinkingen in zwembaden wordt verlaagd en de sociale veiligheid in zwembaden wordt vergroot. Gasten genieten onbezorgd van het zwemmen en medewerkers communiceren effectief met gasten over gedragsregels en handelen adequaat bij grensoverschrijdend gedrag.

Activiteiten/output:

De activiteiten zijn opgesomd binnen twee clusters, namelijk verdrinkingspreventie en sociale veiligheid. Bij sociale veiligheid ligt het accent op hoe het zwembad en haar medewerkers om kunnen gaan met grensoverschrijdend gedrag. Grensoverschrijdend gedrag belemmert de medewerker in zijn of haar functioneren en is van negatieve invloed op de veiligheid en plezierbeleving van de badgasten.

Verdrinkingspreventie

- In 2021/2022 wordt door de betrokken zwembrancheorganisaties uitvoerig verkend hoe gezorgd kan worden voor meer transparantie rondom verdrinkingsongevallen. Daarbij is het doel om te leren van ongevallen die hebben plaatsgevonden en om vergelijkbare incidenten op andere locaties te voorkomen. Er wordt breed gedeeld dat dit wenselijk is, maar dit past op dit moment niet binnen de structuren van de huidige organisaties (zoals de NRZ en stichting Zwembadkeur).
- Er wordt voorlichtingsmateriaal ontwikkeld gericht op ouders/verzorgers van kinderen (tot ongeveer 8 jaar), om nadrukkelijker te wijzen op de eigen rol en verantwoordelijkheid wat betreft de veiligheid van het kind. Zwembad en ouder hebben daarbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- In relatie tot thema 3 (kwaliteit personeel) vindt vakinhoudelijke kennisuitwisseling en -verdieping plaats over het vak van toezichthouden en inhoudelijke aspecten. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de 10/20 regel, voorzwellen, preventief aanspreken, scannen van zones, alert blijven, zicht houden op wat onder water gebeurt etc.
- Voor schoolzwemmen is een landelijk protocol. In 2021/2022 wordt nagegaan of er een protocol recreatief zwemmen en protocol voor doelgroepactiviteiten dient te komen. Indien toegevoegde waarde wordt onderkend, wordt dit ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Het netwerk van (veelal kleinere) besloten en semi-openbare zwembaden (bij o.a. hotels, campings en vakantieparken) wordt nader in kaart gebracht, actief betrokken bij ontwikkelingen en geïnformeerd wat betreft nieuwe inzichten en campagnes.
- Er vindt nadere discussie plaats (ook gekoppeld aan thema 15 innovatie en technologie) over de waarde en inzet van drenkelingendetectiesystemen in zwembaden, in relatie tot verdrinkingsongevallen, het toezichtplan en het gedrag van zwembadmedewerkers. Aan leveranciers wordt verzocht om nader te onderbouwen welke bijdrage ze leveren aan het terugdringen van verdrinkingen in zwembaden. Met gemeenten wordt nader bekeken of er draagvlak is om deze systemen vaker in zwembaden te installeren.
- Er wordt nagegaan of er een soort loket kan worden ingericht waar zwembaden met vragen over hun toezichtplan (over inhoud en uitvoering) terecht kunnen.

Omgaan met grensoverschrijdend gedrag

- De VSG neemt in samenspraak met de WiZZ het voortouw om het protocol Vrolijk & Veilig door te ontwikkelen en landelijk te implementeren. Dit protocol biedt handvatten aan zwembaden hoe om te gaan met grensoverschrijdend gedrag.
- Er is ondersteuning beschikbaar vanuit de VSG om het protocol lokaal, of liefst regionaal, uit te werken. Hierbij is samenwerking tussen zwembaden, gemeenten en justitie belangrijk.
- Gedragsregels voor gasten, gedragsregels voor medewerkers en huisregels van zwembaden worden nader bekeken en waar mogelijk beter op elkaar afgestemd. Daarbij gaat het ook over een heldere lijn wat betreft digitale communicatie (bijvoorbeeld gebruik foto's op social media). Een en ander wordt uitgedragen richting medewerkers in zwembaden. Zij zijn zich beter bewust van wat wel en niet acceptabel is en hoe daarop gereageerd dient te worden.
- Medewerkers worden actief geschoold om adequaat te reageren op grensoverschrijdend gedrag. Dit kan onder meer via de beroepsopleiding Lifeguard zwembad (NRZ), weerbaarheids-trainingen aangeboden door FNV, de vanuit ARBO verplichte training Agressie en geweld en andere (interne of externe) communicatietrainingen (met nadruk op non-verbaal gedrag van medewerkers). Er vindt actieve monitoring plaats van de uitvoering en het bereik van de scholingen.
- De NRZ neemt het voortouw om de Gedragscode Zwembranche door te ontwikkelen en samen met de partners uit te dragen.
- De WiZZ neemt het voortouw om de website van de Gedragscode Zwembranche door te ontwikkelen en ook het Dilemmaspel Zwembranche wordt doorontwikkeld (aangevuld met nieuwe dilemma's) met een nieuwe uitgave als gevolg.
- De VSG verkent in samenspraak met de partners of er een 'Stadion-verbod' kan komen voor badgasten die grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond. Daarbij wordt ook gekeken naar de haalbaarheid om dit op termijn te koppelen aan bijvoorbeeld kassasystemen of een zwempas. AVG, kosten/baten en de balans tussen veiligheidseisen en toegankelijkheid zijn daarbij specifieke vraagstukken die aan bod komen.
- De KNZB implementeert Code Blauw voor alle partners in de zwembranche in samenhang met andere initiatieven zoals de implementatie van het protocol Vrolijk & Veilig.

Samenwerking:

- Kartrekker: WiZZ en NRZ.
- Partners: FNV, VSG, stichting Zwembadkeur, KNZB en HISWA-RECRON.
- Zwembranche & overheden: Er zijn diverse regels en kwaliteitscriteria vanuit de branche zelf en diverse overheden die bijdragen aan de fysieke en sociale veiligheid in zwembaden. De zwembaden zijn primair zelf verantwoordelijk om een veilige zwemomgeving voor gasten te realiseren. Gemeenten en provincies controleren op onderdelen. Verdrinkingsongevallen worden vaak bij provincies/omgevingsdiensten gemeld. Er zijn specifieke uitdagingen wat betreft verdrinkingspreventie en sociale veiligheid waarmee de branche met ondersteuning van overheden de veiligheid verder wil borgen en vergroten.

Verbinding andere thema's:

- Thema 3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader: rol van zwembadmedewerkers.
- Thema 15 Innovatie & technologie: inzet van drenkelingendetectiesysteem.

3.10 Brede voorlichting

Beginsituatie 2020:

De meeste verdrinkingen met fatale afloop vinden plaats bij volwassenen in open water. Mensen zijn zich vaak niet bewust van specifieke risico's bij open water en/of schatten hun eigen vaardigheid verkeerd in. Er vindt geen landelijk gecoördineerde actie plaats om risicobewustzijn te vergroten. In 2020 is voor het eerst een werkgroep communicatie open water geformeerd. De samenwerking binnen de werkgroep open water loopt en er zijn dit jaar al gezamenlijk een aantal artikelen opgeleverd. De uitdaging is meer inzicht krijgen in de omstandigheden waarin mensen verdrinken, de effectiviteit van huidige informatievoorziening en hoe we het gedrag van de bezoekers van open water locaties het beste kunnen beïnvloeden. Zo kan een gerichte strategie met effectieve middelen worden ingezet.

Doelstelling 2024:

Nederlandse burgers en buitenlanders in Nederland zijn zich beter bewust van risico's op verdrinking bij het zwemmen of recreëren bij water. Specifiek richten we ons op:

- ...de mensen die (gaan) zwemmen of recreëren bij de zee, meren/plassen en rivieren/kanalen.
- ...bewustzijn over specifieke risicofactoren zoals: temperatuur, stroming (waaronder muien), waterdiepte, obstakels en scheepvaart, zwemvaardigheid (leren en blijven zwemmen, correcte inschatting eigen vaardigheid en dat van kinderen) en inrichting van en keuze voor (aangewezen) zwemlocaties.
- ...het vergroten van de herkenbaarheid en effectiviteit van signalen (vlaggen, borden en waarschuwingen), zodat de doelgroep ze herkent en weet wat ze moet doen.

Met input van onder andere gedragsonderzoek zullen we de doelstellingen in 2021 samen met partners concretiseren.

Activiteiten/output:

Analyse & strategie

2021-2022

- Het is belangrijk om nader inzicht te krijgen in kennis/houding/gedrag van bezoekers van open water zwemlocaties wat betreft de risico's op verdrinking bij open water. Mede op basis van de customer journey (wanneer kunnen we in contact komen en op welke manier kunnen we hen het beste beïnvloeden?) wordt een plan opgesteld met de specifieke strategie en middelen die worden ingezet om risicobewustzijn te beïnvloeden. Het streven is meer inzicht te krijgen in het gedrag van de Nederlandse bevolking op het gebied van zwemveiligheid en hoe risicobewustzijn het beste kan worden beïnvloed. Vervolgens wordt bepaald welke middelen er het beste kunnen worden ontwikkeld om mensen bewust te maken van de risico's bij open water en via welke kanalen/plekken dit het beste gecommuniceerd kan worden. Het signaal is bijvoorbeeld dat mensen na concrete waarschuwingen toch het ongewenste gedrag (bijvoorbeeld alleen ver de zee in gaan ondanks andere aanwijzingen van een lifeguard) vertonen. Hoe komt dit en hoe kunnen we dit veranderen? In hoeverre zijn mensen te beïnvloeden? Wat is het denkproces van de mensen rondom dit thema? Hierin wordt samengewerkt met een gedragswetenschappelijk bureau die ook de doorkoppeling kan maken richting communicatieadvies.
- Analyse van huidige communicatiemiddelen (denk aan het waarschuwingssysteem met vlaggen en informatieborden bij strandopgangen) op locaties bij open water aangaande de risico's van verdrinking en advies over hoe dit te verbeteren. Het plan is om deze analyse door een extern bureau te laten uitvoeren in samenwerking met partners (denk hierbij aan Reddingsbrigade Nederland, KNRM en Leisurelands) en adviezen van experts.

Op basis van bovenstaande analyses wordt de definitieve communicatiestrategie met in te zetten middelen en meetbare doelstellingen uitgewerkt.

2021-2024

- Netwerk van partners op dit thema verder uitbouwen en nieuwe partners binden op basis van gemeenschappelijk belang. Denk aan de VVV's, ANWB en recreatiebedrijven voor de buitenlandse toeristen maar ook Nederlanders die op vakantie zijn in eigen land.

2022-2024

Uitrol strategie en inzet middelen (i.s.m. diverse partners) om risicobewustzijn te vergroten en uiteindelijk gedragsverandering te bewerkstelligen.

Acties:

- Jaarlijkse organisatie van de Nationale Maand van de Zwemveiligheid in mei met als doel de risico's op verdrinking onder een breed publiek onder de aandacht brengen. [2021-2024]
- Aan de hand van de analyses en opgestelde strategie, samen met partners, de juiste mix van communicatiemiddelen passend bij de diverse doelgroepen ontwikkelen en verspreiden via de juiste kanalen en op de juiste (fysieke) plekken. Uitingen professioneel vormgeven met een herkenbare gezamenlijke uitstraling waar alle partners mee werken. [2022-2024]
- De website en app Zwemwater.nl zou verder uitgebreid kunnen worden met bijvoorbeeld informatie over vlaggen, muien en de risico's op en langs open water en actieve berichtgeving middels push berichten. Tevens valt te denken aan het beschikbaar maken van verschillende talen en het toevoegen van informatie over reddingsbrigades en zwembaden. Moderniseren wat betreft look & feel is ook van belang, zeker om ook een jongere doelgroep aan te spreken. Daarnaast wordt gezamenlijk ingezet op meer bekendheid van de website en app. [mogelijkheden verkennen: 2021 / doorontwikkeling uitvoeren: 2022-2024]
- Voortzetten van de samenwerking binnen de werkgroep open water met Reddingsbrigade Nederland, KNRM, Rijkswaterstaat, de provincies, Leisurelands (vertegenwoordiging recreatiebedrijven met zwemwater en HISWA-RECRON) en NRZ. Binnen deze groep doorgaan met lopende acties als: het ontwikkelen van gezamenlijke artikelen/blogs en mogelijk een doorvertaling van de boodschap richting video en een game/app jeugd (dit is al een lopend project bij de KNRM). [2021-2024]

Randvoorwaarden:

- De informatievoorziening moet voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk zijn. Dus er dient rekening te worden gehouden met diversiteit in talen, eenvoudig taalgebruik en waar mogelijk het toepassen van pictogrammen. Beelden spreken beter dan tekst. Waar mogelijk en indien van toepassing zullen we ook rekening houden met mensen met een beperking (bijvoorbeeld gehoor).
- Ervaringsdeskundigen/influencers aan het woord laten werkt over het algemeen beter dan zelf vertellen dat en hoe het mis kan gaan.
- Het is van belang de doelgroep op het juiste moment (timing) aan te spreken. Als het gaat om het direct beïnvloeden van gedrag en risicobewustzijn, is het belangrijk de bezoekers van open water zwemlocaties te bereiken op de momenten dat ze de actie om een bezoek te brengen top of mind hebben, of al op de fysieke locatie aanwezig zijn. Daarnaast zal de NRZ in de lente- en zomerperiode samen met partners algemene berichtgeving aangaande de risico's bij open water delen richting de algehele Nederlandse bevolking en de achterban van de diverse partners.
- Balans tussen positieve boodschap (ga zwemmen/recreëren, geniet van het water) t.o.v. focus op risico op dood. Over het algemeen geldt dat je beter kunt aangeven wat je wel moet dan wat je niet moet doen. Dit kan per nationaliteit/doelgroep echter verschillen.
- Focus op de groepen bezoekers bij open water, waarbij het risico om te verdrinken hoger is en risicobewustzijn lager is. In de analyse wordt specifiek ingegaan op welke doelgroepen bij open water vragen om een specifieke focus. Mogelijk gaat het om jeugd en ouders, asielzoekers/ arbeidsmigranten, toeristen, mannen en ouderen. Deels komen deze doelgroepen al bij andere thema's aan bod.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: Reddingsbrigade Nederland, KNZB, HISWA-RECRON, WiZZ, VSG en KNRM.
- Zwembranche & overheden: Als zwembranche nemen we het voortouw om de hierboven omschreven acties op te pakken. Voor veel organisaties is de brede voorlichting naar burgers een (belangrijke) neventaak, naast de reguliere dienstverlening. Het samen voeren van campagne is nieuw. Gezondheidsvoorlichting naar burgers is daarbij ook een belangrijke taak van gemeenten, provincies/omgevingsdiensten, waterschappen en Rijksoverheid (waaronder Rijkswaterstaat). Samenwerking tussen de zwembranche en overheden is dan ook logisch en nodig om effectief risicobewustzijn te vergroten, zodat burgers genieten van al ons water maar geen onverantwoorde risico's nemen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 1 Ieder kind voldoet aan de Nationale Norm Zwemveiligheid: norm als onderdeel van voorlichting.
- Thema 5 De rol van scholen: voorlichting naar basisschooljeugd en ouders.
- Thema 7 Lifeguards bij open water: rol van lifeguards in voorlichting.
- Thema 8 Effectieve beheersmaatregelen bij open water: communicatie over en bij zwemlocaties in open water.
- Thema 11 Migranten en buitenlanders: communicatie over risico's (met eigen focus).
- Thema 12 Ouders van kinderen 0-5 jaar: communicatie over risico's (met eigen focus).
- Thema 13 Ouderen: communicatie over risico's (met eigen focus).
- Thema 14 Kennis verzamelen: onderzoek verdrinkingsongevallen.
- Thema 15 Innovatie & technologie: voorlichting via bijvoorbeeld nieuwe apps of games.

3.11 Migranten en buitenlanders

Beginsituatie 2020:

Mensen met een migratieachtergrond en buitenlanders (arbeidsmigranten en toeristen) lopen een groter risico om te verdrinken in vergelijking met de autochtone bevolking. In 2017/2018 waren er een aantal initiatieven vanuit het oogpunt van zwemvaardigheid en vanuit gezondheidsvoorlichting (o.a. handreiking gemeenten en serie vlogs). De bestaande werkgroep met NRZ, COA Nederland, GGD GHOR Nederland, Pharos en Nidos biedt kansen om samen met andere partners vervolgcacties op te pakken. Daarbij hebben COA Nederland en de NRZ het Nationaal Actieplan Zwemveiligheid Asielzoekers 2020-2021 opgesteld om een extra impuls te geven aan zwemveiligheidsbeleid op de opvanglocaties. Reddingsbrigade Nederland heeft in samenwerking met Leisurelands (en NRZ en COA) twee succesvolle pilots gedaan waarbij bewoners van opvanglocaties tijdens een waterbewustwordingsactie meegenomen werden naar open water om risicobewustzijn te vergroten. Naast voortzetting en uitbreiding van ingezette initiatieven, liggen er uitdagingen voor de komende jaren in het nader betrekken van gemeenten, gekoppeld aan inburgering van statushouders, en het opstarten van voorlichtingsactiviteiten om arbeidsmigranten en toeristen te bereiken.

Doelstellingen 2024:

- Het risico op verdrinking bij Nederlanders met een migratieachtergrond is kleiner;
 - De zwemvaardigheid van met name kinderen neemt toe.
 - Kinderen en volwassenen zijn zich beter bewust van risico's op verdrinking en de Nederlandse water- en zwemcultuur.
- Het risico op verdrinking van asielzoekers die verblijven in een asielzoekerscentrum in Nederland neemt af;
 - De zwemvaardigheid van met name kinderen neemt toe.
 - Kinderen en volwassenen zijn zich beter bewust van risico's op verdrinking en de Nederlandse water- en zwemcultuur.
- Het risicobewustzijn van arbeidsmigranten in Nederland is verhoogd.
- Het risicobewustzijn van toeristen die bij open water recreëren is verhoogd.

Activiteiten/output:

Doorontwikkeling en afstemming

- Het landelijke overleg van NRZ, COA Nederland, GGD GHOR Nederland, Pharos en Nidos wordt voortgezet en waar nodig en wenselijk uitgebreid. De reeds gezamenlijk ontwikkelde communicatiemiddelen, waaronder de vlogcampagne voor jonge nieuwkomers, worden opnieuw onder de aandacht gebracht en zoveel mogelijk toegepast in voorlichtingssituaties.
- Een aantal relevante voorlichtingsmaterialen, waaronder basisinformatie op www.allesoverzwemles.nl, wordt toegankelijker gemaakt voor mensen die de Nederlandse taal niet (goed) beheersen.

Gemeenten

- De publicatie van de 'Handreiking zwemveiligheid nieuwkomers voor gemeenten' wordt jaarlijks aangevuld en actief uitgedragen door de partners onder gemeenten.
- Er wordt actief op ingezet dat zwemveiligheid van nieuwkomers overal standaard onderdeel is van beleid ten aanzien van integratie en burgerschap.
- Naast dat dit bij de doelgroep kinderen gebeurt, wordt er ook gestimuleerd dat er lokale regelingen komen voor volwassenen (met een migratieachtergrond) die niet kunnen zwemmen en zwemlessen zelf niet kunnen betalen.
- Voorlichtingsmaterialen zijn beschikbaar en worden toegepast en een nieuw filmpje over Nederland waterland wordt actief gebruikt in voorlichting aan asielzoekers, arbeidsmigranten, toeristen en mensen met een migratieachtergrond.

Asielzoekerscentra

- COA Nederland en NRZ stimuleren dat alle asielzoekerscentra zwemlessen organiseren en er komt een beloningssysteem (bijvoorbeeld een oefenboekje met beloningsstickers) voor kinderen die zwemlessen hebben gevolgd.
- COA Nederland en NRZ stimuleren lokale samenwerking tussen asielzoekerscentrum, zwemlesaanbieder, gemeente en/of school om voor asielzoekers in de opvanglocatie zwemlessen te organiseren en voorlichting te verzorgen.
- Voorlichtingsmaterialen worden door COA Nederland in samenwerking met de NRZ geëvalueerd en doorontwikkeld en worden actief ingezet door de opvanglocaties.
- COA Nederland, Reddingsbrigade Nederland en NRZ gaan na hoe de in 2019 en 2020 succesvolle waterbewustwordingsactie gericht op bewoners van asielzoekerscentra in de buurt van open water breder kan worden geïmplementeerd. Het streven is dat deze interventie bij een jaarlijks toenemend aantal locaties wordt uitgevoerd, maar vanuit het Nationaal Plan Zwemveiligheid zijn momenteel geen middelen voorhanden om de lokale uitvoering te realiseren.
- Nidos stimuleert dat meer alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) leren zwemmen door op zwemles te gaan en verzorgen voorlichting over risico's op verdrinking en de Nederlandse water- en zwemcultuur.

Arbeidsmigranten

- Er vindt een nadere analyse plaats van risicobewustzijn onder arbeidsmigranten.
- Er wordt een netwerk opgebouwd met onder meer werkgeversorganisaties en gezondheidsvoorlichters die betrokken zijn bij de begeleiding van arbeidsmigranten.
- Er worden nieuwe voorlichtingsmaterialen ontwikkeld of bestaande toegankelijk gemaakt en actief verspreid via het opgebouwde netwerk.

Toerisme

- Er vindt een nadere analyse plaats van risicobewustzijn onder buitenlandse toeristen, mogelijk gekoppeld aan thema 10 brede voorlichting.
- Er wordt een netwerk opgebouwd met verblijfsrecreatie/recreatieondernemers, watersportorganisaties en gemeenten/regio's met veel toerisme en open water (met name gekoppeld aan de kust en wadden eilanden) waar buitenlanders komen recreëren.
- Er worden nieuwe voorlichtingsmaterialen ontwikkeld of bestaande toegankelijk gemaakt en actief verspreid via het opgebouwde netwerk.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: COA Nederland, GGD GHOR Nederland, Pharos, Nidos, Reddingsbrigade Nederland, VSG, KNRM en HISWA-RECRON.
- Zwembranche & overheden: De zwembranche is er zelf vooral verantwoordelijk voor om passend zwem(les)aanbod te hebben voor kinderen en volwassenen, ook als ze de taal nog niet machtig zijn en de Nederlandse watercultuur nog beperkt kennen. Overheden spelen een cruciale rol qua begeleiding bij integratie en inburgering, waar leren zwemmen en kennis over risico's op verdrinking onderdeel van uit horen te maken. Daarbij gaat het vooral om de belangrijke rol van gemeenten, met name als iemand als status- of vergunninghouder in een bepaalde gemeente gaat wonen. Daarnaast spelen COA Nederland (in opdracht van ministerie V&J), Nidos en GGD GHOR Nederland een belangrijke rol wat betreft gezondheid van asielzoekers die in een opvanglocatie wonen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 1 en 2: bekendheid met Nationale Norm en systeem van zwemonderwijs.
- Thema 3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader: zorg voor goede lesprogramma's en een veilige lesomgeving.
- Thema 5 De rol van scholen bij zwemveiligheid: zwemlessen en voorlichting gekoppeld aan onderwijs aan jonge nieuwkomers (LOWAN).

- Thema 6 Kinderen uit arme gezinnen: regelingen voor kinderen (en volwassenen) als ze de zwemles niet kunnen betalen.
- Thema 7 Lifeguards bij open water: preventieve voorlichting.
- Thema 10 Brede voorlichting: effectieve communicatie over risico's bij open water.
- Thema 11 Ouders van kinderen 0-5 jaar: voorlichting over risico's op verdrinking in en rondom huis van baby's en peuters.

3.12 Ouders van kinderen 0-5 jaar

Beginsituatie 2020:

Onderzoek toont aan dat veruit het grootste deel van de geregistreerde verdrinkingslachtoffers een jong kind was. Als gekeken wordt naar het type verdrinkingsongeval (privé-, sport-, verkeers- of arbeidsongeval), kwam een SEH-bezoek in verband met een verdrinking door een privé-ongeval veruit het vaakst (ruim twee derde tot 90%) voor bij kinderen onder de vijf jaar. En dan vooral bij één- of tweejarigen. Het gaat dan om verdrinking in en om huis; tijdens het spelen in de tuin (bijvoorbeeld in een opblaasbaar zwembadje of vijver) en in mindere mate tijdens het in bad doen van een kind. Ook bij verdrinkingen in buitenwater (bijvoorbeeld in een natuurgebied of sloot) komen jonge kinderen ongunstig naar voren. Uit de toedrachtinformatie blijkt opvallend vaak dat de ouders op dat moment even niet in de buurt van hun kind waren. Dit lijkt dan ook een belangrijk aangrijpingspunt voor preventie, aangezien het jonge kinderen betreft die nog niet kunnen zwemmen en die ook nog te jong zijn om te leren zwemmen. Voorlichting gericht op ouders van deze jonge kinderen is gewenst om het risicobewustzijn te verhogen. Daarbij is het ook van belang om professionals die in direct contact staan met deze ouders goed te informeren en instrumenten te bieden.

Doelstelling 2024:

Op basis van de achtergrond en toedracht van verdrinkingsongevallen bij jonge kinderen (0-5 jaar) hebben we de volgende doelstellingen geformuleerd voor de periode 2021-2024:

- Meer ouders van jonge kinderen (0-5 jaar) hebben een hoger risicobewustzijn over verdrinkingen in en om huis.
- Om dit te realiseren, brengen we dit onderwerp op gezette tijden onder de aandacht van ouders met jonge kinderen (0-5 jaar). Hiermee bereiken we minimaal 25% van deze ouders.

Activiteiten/output:

Voor het bereiken van deze doelstellingen, voeren we de komende jaren onderstaande activiteiten uit.

Kennisvergaring

Onderzoek onder gezondheidsprofessionals (JGZ) en inventarisatie 'mama-media', over de mogelijkheden voor voorlichting naar jonge ouders (*uitgevoerd in 2020*).

Gedragswetenschappelijk onderzoek (*uitvoering in 2021*) naar: hoe verhogen we het risicobewustzijn rondom verdrinkingen bij de doelgroep (ouders kinderen van 0-5 jaar) en hoe kunnen we ervoor zorgen dat het handelingsperspectief (100% toezicht) uitgevoerd wordt? Dit onderdeel is randvoor-waardelijk om effectieve voorlichtingsmaterialen te kunnen ontwikkelen en wordt als deelonderzoek meegenomen in het bredere gedragswetenschappelijke onderzoek dat de NRZ laat uitvoeren.

Plan van aanpak

Naar aanleiding van het onderzoek onder JGZ-medewerkers en de inventarisatie onder mama-media, is een plan van aanpak geschreven (*uitgevoerd in 2020*) voor de voorlichting rondom het voorkomen van verdrinking bij jonge kinderen. In het kort de insteek van het plan van aanpak:

- De voorlichting delen we op in een structurele en campagnematige inzet.
- De structurele voorlichting loopt via de JGZ (vernieuwing Veilig Groot Worden interventie van VeiligheidNL), de Groeigids (themagericht berichtencentrum) en de online platforms opvoeden.nl (voor ouders) en opvoedinformatie.nl (voor professionals).
- Met een losse campagne kan vervolgens op specifieke momenten de aandacht worden gevestigd op het voorkomen van verdrinking in en om huis.
- Ook zal de voorlichting op Veiligheid.nl herzien worden, zodat deze up-to-date is. Deze voorlichting is zowel gericht op particulieren (ouders) als op professionals (o.a. JGZ).

- Voorlichting en campagne kan via de kanalen van VNL en NRZ nog extra onder de aandacht gebracht worden.

Ontwikkeling voorlichtingsmaterialen

Op basis van het gedragswetenschappelijk adviesrapport wordt besloten welke middelen effectief blijken om het risicobewustzijn onder ouders van jonge kinderen te verhogen. Deze voorlichtingsmaterialen zullen worden ontwikkeld met behulp van de geadviseerde gedragstechnieken [uitvoering in 2021].

Structurele/campagnematige voorlichting

Uitvoering van het plan van aanpak. Per jaar wordt een concrete planning gemaakt met de inzet van de verschillende middelen/kanalen. De structurele voorlichting start in 2021 (uitvoering in 2021 – 2024), de campagnematige voorlichting start in verband met het beschikbare budget in 2022 [uitvoering in 2022-2024].

Monitoring

Gedurende de looptijd van dit plan, worden bereikcijfers van de voorlichtingsmaterialen die ingezet worden gemonitord (uitvoering in 2021 – 2024). Idealiter wordt een nulmeting (begin 2021), tussenmeting (begin 2023) en nameting (eind 2024) uitgevoerd om het risicobewustzijn bij ouders uit te vragen. Hiermee is de effectiviteit van de voorlichtingsactiviteiten te onderzoeken. I.v.m. beschikbare budget zal dit mogelijk meegenomen worden in een breder onderzoek dat de NRZ laat uitvoeren.

Samenwerking:

- Kartrekker: VeiligheidNL.
- Partners: NRZ en GGD GHOR Nederland.
- Zwembranche & overheden: Vanuit de zwembranche wordt geconstateerd dat verdrinking bij jonge kinderen relatief vaak voorkomt, maar dat er relatief weinig aandacht voor is. Alleen binnen het programma Kinderveiligheid van VeiligheidNL, dat wordt ondersteund door het ministerie van VWS, is hier in beperkte mate aandacht voor. Om het aantal verdrinkingen terug te dringen, is het belangrijk dat er meer aandacht wordt besteed aan voorlichting naar ouders van jonge kinderen. Samenwerking met gezondheid- en jeugdprofessionals, gekoppeld aan landelijk, regionaal en lokaal gezondheidsbeleid kan hierin een belangrijke rol spelen.

Verbinding andere thema's:

- Thema 11 Migranten en buitenlanders: voorlichting ouders met een migratieachtergrond.
- Thema 14 Kennis verzamelen: onderzoek ouders.

3.13 Ouderen

Beginsituatie 2020:

Het aantal verdrinkingen bij 60-plussers is groot en neemt in tegenstelling tot andere leeftijdsgroepen toe. Dit lijkt aan te sluiten op trends uit andere Westerse landen, maar het is nog niet duidelijk waardoor het hogere aantal fatale verdrinkingen wordt veroorzaakt. Mogelijk dat hogere participatie, onvoldoende algehele fitheid, onvoldoende zwemvaardigheid, overschatting van eigen zwemvaardigheid en onvoldoende risicobewustzijn een rol spelen. Het gaat daarbij vooral om verdrinkingen in open water met nadruk op sloten, grachten, vijvers, rivieren en kanalen. Zwemmen is na fitness de meest populaire sport/bewegingsactiviteit bij ouderen. In september 2020 is een enquête uitgezet onder 65+'ers. Uit de voorlopige analyses komt een beeld naar voren, waarbij veel ouderen zwemmen, twee op de vijf geen zwemdiploma heeft, een aanzienlijk deel aangeeft zich snel onveilig te voelen en er relatief weinig bewuste voorzorgsmaatregelen worden genomen als ze gaan zwemmen in open water. Verder zou veertig procent van de 65+'ers graag vaker willen zwemmen. Waar we bij andere thema's en doelgroepen al kunnen voortborduren op een solide kennisbasis en opgebouwd netwerk, is dat bij dit thema nieuw.

Doelstelling 2024:

Ouderen van 60 jaar en ouder zijn zich beter bewust van risico's op verdrinking en hun eigen zwemvaardigheid en meer ouderen zwemmen.

Activiteiten/output:

2021:

- In navolging van verkennend onderzoek in 2020 wordt een gedragswetenschappelijke analyse van risicobewustzijn bij ouderen uitgevoerd.
- Er wordt een netwerk opgebouwd met organisaties van buiten de zwembranche die ouderen vertegenwoordigen en/of actief zijn om de vitaliteit en zelfredzaamheid van ouderen te bevorderen.
- Er wordt nagegaan hoe verbinding kan worden gemaakt met het Nationaal Sportakkoord en wat met organisaties als KCSB, het Mulier Instituut en VSG gedaan kan worden om middels voorlichting ouderen te bereiken.
- Er wordt verkend of er mogelijkheden liggen in de samenwerking met bedrijfsleven (bijvoorbeeld in lijn met Becel reclame in 2020) en media (bijvoorbeeld Omroep Max) om campagnes te organiseren.
- Er wordt nader in kaart gebracht wat het huidige zwemaanbod in zwembaden is en waar kansen en uitdagingen liggen om ouderen beter inzicht te geven in de eigen zwemvaardigheid, om zwemvaardigheid en deelname aan zwemmen te vergroten en om kennis over risico's te delen.
- Er wordt een voorlichtingsplan gemaakt.

2022-2024:

- Er vindt regelmatig overleg plaats met relevante stakeholders rondom de uitvoering van het voorlichtingsplan.
- Er worden voorlichtingsmaterialen ontwikkeld.
- Er worden structurele en meer incidentiele voorlichtingsacties uitgevoerd. Structureel betekent bijvoorbeeld dat bij relevante organisaties en websites de juiste informatie beschikbaar is en actief wordt uitgedragen. Incidenteel betekent dat gekoppeld aan specifieke (sub)doelgroepen, contexten (bijvoorbeeld type zwemomgeving), momenten (bijvoorbeeld tijdens Nationale Maand van de Zwemveiligheid, tijdens hittegolf, vakantie, watersportevenementen) of locaties tijdelijke intensieve communicatie plaatsvindt om risicobewustzijn te vergroten.

- In de zwembranche wordt op planmatige wijze nagedacht over hoe het aanbod (nog) beter aan kan sluiten op de wensen en behoeften van ouderen. Daarbij wordt ook nagegaan hoe de verbinding gemaakt kan worden met lokaal sportbeleid en beleid om participatie en gezondheid (vitaal ouder worden) te bevorderen.

Samenwerking

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: KNZB, HISWA-RECRON, WiZZ en Reddingsbrigade Nederland.
- Zwembranche & overheden: Er is tot op heden nauwelijks specifieke aandacht geweest voor zwemveiligheid en risicobewustzijn bij ouderen. De zwembranche zal moeten zorgen voor goed zwemaanbod en begeleiding, dat aansluit op de wensen en mogelijkheden van de diverse ouderen. Qua vergroten van risicobewustzijn is actieve ondersteuning van overheden en koppeling met bestaande (beleids)programma's voor ouderen nodig en mogelijk.

Verbinding andere thema's:

- Thema 10 Brede voorlichting: koppeling andere voorlichtingsacties en netwerk.
- Thema 14 Kennis verzamelen: meer zicht op achtergronden van verdrinking onder ouderen.

3.14 Kennis verzamelen

Beginsituatie 2020:

In de periode 2016-2020 is vanuit het kennisproject NL Zwemveilig veel nieuwe informatie verzameld over leren zwemmen en zwemveiligheid. In de periode 2021-2024 zal binnen de uitvoering van het Nationaal Plan Zwemveiligheid het accent op praktijkverbetering en kennisdeling komen te liggen. Tegelijk zijn er diverse onderzoeksbehoeftes vanuit de inhoudelijke thema's. Het gaat dan om gedragsmatig onderzoek om daarna gerichte interventies te kunnen inzetten of bijvoorbeeld om procesevaluaties en interventieonderzoek. Enkele verdiepende studies in 2021 plus een aantal monitoringsonderdelen van het Mulier Instituut kunnen worden uitgevoerd met inzet van de partners en mogelijke subsidie vanuit het ministerie van VWS, maar voor 2022-2024 is er nog geen capaciteit voorhanden om gewenste kennis gekoppeld aan onderzoek te verzamelen.

Doelstelling 2024:

Door het verzamelen van kennis zorgen we voor een proces van leren & verbeteren en worden trends en ontwikkelingen, gerelateerd aan de doelen van het Nationaal Plan Zwemveiligheid, gevolgd. We willen informatie verzamelen op het niveau van proces, output en outcome door het uitvoeren van procesevaluaties, door het registreren van kengetallen en activiteiten en door onderzoek uit te voeren gekoppeld aan doelstellingen van de drie inhoudelijke pijlers: leren en blijven zwemmen, omgevingen veiliger maken, meer risicobewustzijn.

Activiteiten/output:

Monitoring door het Mulier Instituut

In de periode 2016-2020 heeft het Mulier Instituut allerlei relevante kerncijfers verzameld door (online) vragenlijstonderzoek onder relevante doelgroepen uit te voeren. Door deze onderzoeken eens per drie/vier jaar uit te voeren en vergelijkbare vragen te stellen kunnen trends en ontwikkelingen worden gevolgd. De vragen die worden gesteld maken meestal onderdeel uit van een breder onderzoek dan alleen zwemmen of zwemveiligheid. De onderzoeksuitkomsten worden meestal verwerkt in overzichtelijke factsheets. Deze monitoring wordt gefinancierd via de bestaande begroting van het Mulier Instituut en instellingssubsidie die zij jaarlijks ontvangen van uit het ministerie van VWS. Jaarlijks levert dit gemiddeld twee publicaties op. De inhoud van de vragen en publicaties worden vastgesteld in verbinding met de NRZ en het Nationaal Plan Zwemveiligheid.

	Scholen	Gemeenten	Bevolking		Kinderen	Zwembaden en zwemscholen
			Zwemveiligheid	Buiten zwemmen		
2021	2 ^e meting PO				5 ^e meting	
2022				2 ^e meting		2 ^e meting
2023	2 ^e meting S(B)O				6 ^e meting	
2024		4 ^e meting	3 ^e meting			(3 ^e meting)

Specifiek verdiepingsonderzoek

Er zijn diverse behoeftes geuit wat betreft onderzoek vanuit de deelprojectleiders van de 13 inhoudelijke thema's:

- a. Verdiepende analyse van de precieze omstandigheden van verdrinkingsongevallen die hebben plaatsgevonden.
- b. Starten met onderzoek onder ouders gericht op: toezichthoudende rol in en om huis bij kinderen 0-5 jaar (thema 11), doorstroom naar diploma C (thema 1), belemmeringen om regelmatig te blijven zwemmen (thema 4).
- c. Evaluatieonderzoek bij proeftuinen voor blijven zwemmen en verenigingscijfers (thema 4).
- d. Onderzoek zwemvaardigheid na het zwemlestraject (thema 4).
- e. Onderzoek onder lifeguards bij open water (thema 7).
- f. Gedragwetenschappelijk onderzoek naar communicatie over risico's bij open water en customer journey (thema 10).
- g. Onderzoek naar risicobewustzijn van arbeidsmigranten en van toeristen (thema 11).
- h. Verdiepend onderzoek naar risicobewustzijn onder ouderen (thema 13).
- i. Kennis- en innovatiebehoefte bij zwemlesaanbieders/zwembaden (thema 15).
- j. Trends en ontwikkelingen qua verdrinkingscijfers.

In relatie tot de beschikbare budgetten en tijd en het voornemen om in 2021-2024 het accent op praktijk- en beleidsverbetering te leggen, kunnen we niet al het gewenste verdiepingsonderzoek uitvoeren. Een aantal studies zullen in 2021 wel worden uitgevoerd, zodat interventies goed aan uitkomsten van die studies gekoppeld kunnen worden (focus op a (pilot), b, f en h). Bij een aantal is dat zonder aanvullende middelen niet haalbaar. Ook wat betreft de aanbeveling uit het eerdere verdrinkingsonderzoek om verdrinkingsongevallen meer systematisch op landelijk niveau te registreren en onderzoeken is dat voorlopig niet haalbaar. Mogelijk dat met steun van overheden en kennis-/onderzoeksprogramma's (in relatie tot bijvoorbeeld KCSB, Mulier Instituut, ZonMw) op termijn wel die stap gemaakt kan worden.

Planmatig beleid evalueren

Onderstaand totaaloverzicht geeft een beeld van de manier waarop we de voortgang willen volgen bij de drie inhoudelijke pijlers en 13 specifieke thema's. Wat blijkt is dat we altijd op het niveau van proces en output gegevens verzamelen, maar met de beschikbare middelen zal dat niet bij alle thema's op het niveau van outcome mogelijk zijn. Daarom is dat regelmatig tussen haakjes (x) gezet. We vinden dat wenselijk en kunnen dat inrichten, maar dat is momenteel nog niet haalbaar. Proces en output gegevens worden met name door de uitvoerende samenwerkingspartners zelf verzameld door systematisch gegevens te registreren en regelmatig processen te evalueren (en verslaglegging te doen). Als we daar aanvullende mogelijkheden voor vinden dan willen we graag ook, gekoppeld aan specifieke thema's, externe kennisinstellingen/onderzoeksbureaus een (proces)evaluatie of verdiepend onderzoek laten uitvoeren. Wat betreft outcome zullen we vooral wat betreft pijler A een aantal cijfers volgen rondom zwemdiplomabezit en zwemvaardigheid en de doorstroom naar vervolgaanbod na het zwemlestraject. Bij pijler C zullen we met name via bevolkingsonderzoek willen volgen in hoeverre risicobewustzijn zich in de periode 2021-2024 ontwikkelt. Tot slot volgen we de cijfers over verdrinking van het CBS en de cijfers die vanuit ziekenhuizen beschikbaar komen.

	Proces	Output	Outcome
<i>A Leren en blijven zwemmen</i>	x	x	x
1 Voldoen aan Nationale Norm	x	x	x
2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs	x	x	
3 Kwaliteit personeel/kader	x	x	
4 Blijven zwemmen na de zwemlessen	x	x	(x)
5 De rol van scholen	x	x	
6 Kinderen uit arme gezinnen	x	x	x
<i>B Veilige zwemomgevingen</i>	x	x	
7 Lifeguards bij open water	x	x	
8 Maatregelen bij open water	x	x	
9 Veiligheid in zwembaden	x	x	(x)
<i>C Vergroten risicobewustzijn</i>	x	x	(x)
10 Brede voorlichting	x	x	(x)
11 Migranten en buitenlanders	x	x	
12 Ouders van kinderen 0-5 jaar	x	x	(x)
13 Ouderen	x	x	

Coördinatie en kennisdeling

De planning van monitoren en (verdiepings)onderzoek vindt plaats vanuit het Kenniscentrum Zwemmen bij de NRZ. Samen met de deelprojectleiders wordt specifiek verdiepingsonderzoek aangestuurd. Enkele deelstudies worden mogelijk aan elkaar gekoppeld en samen aanbesteed. Denk bijvoorbeeld aan onderzoek onder verschillende groepen ouders met verschillende vraagstellingen of aan gedragsmatig onderzoek naar risicobewustzijn bij meerdere doelgroepen. Ook kan het Kenniscentrum Zwemmen soms zelf onderzoek verrichten, met name als het gaat om enquêtes die gericht zijn op doelgroepen zoals zwemlesaanbieders of een groep medewerkers/kaderleden binnen de branche. Verder zal het Kenniscentrum Zwemmen er vooral op letten dat studies goed aansluiten op de praktijk in de zwembranche en dat nieuwe inzichten actief worden gedeeld. Via nieuwsbrieven van de NRZ en partners, congressen en bijeenkomsten, websites en social media, koppeling met beroepsopleidingen en relaties met (ouder)media, zorgen we dat kennis wordt gedeeld en aanzet tot praktijkverbetering. Daarbij speelt samenwerking met het Kenniscentrum Sport & Beweging (KCSB) en het netwerk van alle partners die samenwerken aan dit Nationaal Plan Zwemveiligheid een belangrijke rol.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ (Kenniscentrum Zwemmen).
- Partners: Mulier Instituut, VeiligheidNL, Reddingsbrigade Nederland, KNZB en KCSB.
- Zwembranche & overheden: Vanuit de NRZ (Kenniscentrum Zwemmen) wordt meer en meer ingezet op kennisontwikkeling over leren zwemmen en zwemveiligheid. Dat wordt met name gekoppeld aan de kwaliteitsstandaarden van de NRZ en aan de aangesloten zwemlesaanbieders en opleidingsinstituten. Nieuwe inzichten en praktijkvoorbeelden worden actief gedeeld. Met het kennisproject NL Zwemveilig, ondersteund door de Rijksoverheid en mede dankzij de samenwerking met het Mulier Instituut, is een stap voorwaarts gemaakt om breder kennis te verzamelen en te zorgen voor verdieping en kennisbundeling. Met dit fundament en ondersteuning van de Rijksoverheid is het streven dat het kennisprogramma, wel met een lagere intensiteit dan 2016-2020, kan worden voortgezet.

3.15 Innovatie en technologie

Beginsituatie 2020:

Er vindt relatief weinig innovatie plaats in de zwembranche, terwijl breed onderkend wordt dat innovatie en technologie van grote waarde kunnen zijn om kwaliteit en veiligheid te verbeteren. Partners in de zwembranche (NRZ, exploitatiemaatschappijen, KNZB, Reddingsbrigade Nederland, etc.) zien verschillende concrete mogelijkheden. Het blijkt echter nog lastig om daadwerkelijk te investeren, door te ontwikkelen en innovaties te implementeren. Het is belangrijk dat vraag & aanbod en partners worden verbonden en dat, waar mogelijk, specifieke innovatieprojecten in hun opstartfase ondersteuning krijgen.

Doelstelling 2024:

Door structurele en systematische aandacht in de zwembranche voor innovatie en de rol die technologie kan spelen zijn in 2024 een aantal vernieuwingen doorgevoerd die:

- de kwaliteit van zwemlessen vergroten;
- de doorstroom van zwemlessen naar vervolgaanbod vergroot;
- zwemomgevingen veiliger maken;
- het risicobewustzijn bij burgers vergroten.

Activiteiten/output:

Samenbrengen van vraag en aanbod en structureel overleg over innovatie

- Vanuit vraagstukken uit de actuele praktijk in de zwembranche, wordt een kennis- en innovatie-agenda opgesteld, die richting geeft aan innovatie en de impact die dit kan genereren. NRZ, WiZZ en KCSB nemen hier het voortouw in. Vraagstukken kunnen betrekking hebben op verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld op zwembadmedewerkers, kinderen, ouders en recreanten bij open water.
- Er wordt een landelijk overleg Innovatie zwembranche gerealiseerd, waarbij men minimaal jaarlijks bij elkaar komt om te bespreken hoe we via een ketengerichte aanpak innovatie kunnen stimuleren. Naast koepelorganisaties uit de zwembranche is het belangrijk om diverse partijen te betrekken: praktisch professionals en zwemmers zelf, innovatie deskundigen/-onderzoekers en het bedrijfsleven. Mogelijk dat samenwerking met de KNZB Pool of support, ENVAQUA en het programma Sportinnovator mogelijk is. In 2021 worden de vorm, reikwijdte en partners van het overleg nader ingericht.

Concrete innovatieprojecten

Er zijn al diverse concrete ideeën en innovatieprojecten in een opstartfase die kansrijk zijn om bij te dragen aan de gestelde doelstellingen. Een aantal daarvan willen we ook met kennis, netwerken en (tijdelijke) cofinanciering ondersteunen. Er is vanuit het Nationaal Plan Zwemveiligheid geen financiering voor complete ontwikkeling of implementatie van de innovaties, maar het is wel het streven om samenwerking te realiseren, enkele innovaties te testen en kennis over vernieuwingen te delen. Dat kan door een deel van de hieronder genoemde projecten tijdelijk te ondersteunen en met de betreffende organisaties meedenken waar aanvullende middelen en investeringen gegenereerd kunnen worden. Met een goed (business)plan is de kans sowieso groot dat zij investeerders, fondsen of andere weldoeners geïnteresseerd krijgen. In 2021 zullen we enkele projecten ondersteunen, maar voor de periode 2022-2024 is vanuit de subsidieaanvraag die wordt gekoppeld aan dit uitvoeringsplan geen budget beschikbaar. We streven er naar dat hier in 2021 in samenwerking met de Rijksoverheid en/of specifieke kennis- en innovatieprogramma's alsnog ruimte voor komt.

Een lijst met concrete projecten:

- In het 'living lab' in Nationaal Zwemcentrum de Tongelreep (Eindhoven) wordt structureel gewerkt aan de zwemles van de toekomst, met focus op zowel technologische productinnovaties, lesmethodes als de inrichting van het zwembad. KNZB en NRZ ondersteunen door innovaties die 'werken' en inzichten die dit oplevert op landelijke schaal geïmplementeerd te krijgen.
- Met partners uit het werkveld wordt onderzocht wat de toegevoegde waarde kan zijn van ontwikkelingen zoals virtual reality, augmented reality en gamification. Hiermee kunnen lessen realistischer en aantrekkelijker gemaakt worden. Zo kunnen bijvoorbeeld praktische situaties waarin verdrinkingsgevaar een rol speelt (bijvoorbeeld te water raken in een auto, gevaren van de zee) nagebootst worden.
- Er vindt nadere discussie plaats (ook gekoppeld aan thema 9 Veiligheid in zwembaden) over de waarde en inzet van drenkelingendetectiesystemen in zwembaden, in relatie tot verdrinkingsongevallen, het toezichtplan en het gedrag van zwembadmedewerkers. Aan leveranciers wordt verzocht om nader te onderbouwen welke bijdrage ze leveren aan het terugdringen van verdrinkingen in zwembaden. Met gemeenten wordt nader bekeken of er draagvlak is om deze systemen vaker in zwembaden te installeren.
- Er wordt nagegaan of de website en zwemwater app van de provincies/omgevingsdiensten en waterschappen, gekoppeld aan de 770 gecontroleerde zwemwaterlocaties in open water, een bredere toepassing kan krijgen en bijvoorbeeld ook actief kan worden gebruikt om burgers te informeren over (actuele) risico's.
- Er wordt vanuit KNRM een app/game, gericht op voorlichting over verdrinkingspreventie, getest onder basisschooljeugd en mogelijk gekoppeld aan een scholencompetitie. De test leidt tot een advies over structurele implementatie en borging.
- Samenwerking met hogescholen op het terrein van innovatie resulteert in diverse onderzoeken en kennisontwikkeling over zwemveiligheid.
- Er vindt een verkenning plaats aangaande welke apps of producten kunnen worden ontwikkeld die het zwemmen in open water veiliger kunnen maken. Er wordt gedacht aan een wearable (of vergelijkbaar product), welke informatie door kan geven aan de zwemmer of hulpverleners. Denk hierbij aan informatie over de omgeving en de persoonlijke fysieke gesteldheid van de zwemmer.
- Er vindt een verkenning plaats naar hoe (in het zwemlestraject naar het Nationaal Zwemdiploma C) lesvormen ingebouwd kunnen worden die situaties in open water nabootsen. Denk hierbij aan producten om het zwembadwater tijdelijk troebel te maken of te doen veranderen van temperatuur. Een ander voorbeeld is het realiseren van stroming.
- Er wordt actief gestimuleerd dat er een vernieuwend maatwerkprogramma door zwemlesaanbieders wordt gemaakt voor het diplomazwemmen van Nationaal Zwemdiploma C met specifieke aandacht voor de 'transfer' van het geleerde naar open water.
- Met de TU Delft en Deltares wordt gekeken naar de mogelijkheden om het model om muien te voorspellen, een al bestaand model in Egmond, landelijk in te voeren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van dezelfde technologie als die gebruikt wordt bij de 'zandmotor', waarmee stromingen in het water in kaart worden gebracht zodat lifeguards beter kunnen zoeken.
- Drones kunnen de toezichtstaak van lifeguards ondersteunen. In diverse landen is daar ervaring mee opgedaan en die ervaringen vertalen we naar de Nederlandse situatie.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: WiZZ, InnoSportlab de Tongelreep/ Stichting Fieldlab Zwemsport (Eindhoven) & Dutch Dolphin Swimming Club, ZwemanalyseLAB Calo Windesheim, Hanzehogeschool Groningen, Reddingsbrigade Nederland, KNRM, KCSB en KNZB.
- Zwembranche & overheden: Innovatie moet primair plaatsvinden vanuit de zwembranche zelf in samenwerking met innovatie deskundigen en (product)ontwikkelaars/bedrijfsleven. We vragen aan de Rijksoverheid om tijdelijk te ondersteunen om een structureel overleg omtrent innovatie in de zwembranche te realiseren en een aanjaagfunctie te vervullen om specifieke projecten te starten die bijdragen aan zwemveiligheid.

Verbinding andere thema's:

Innovatie kan met vrijwel elk ander thema uit het Nationaal Plan Zwemveiligheid worden verbonden. Hieronder de thema's waarop al een concrete verbinding in zicht is:

- Thema 2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs: innovatie zwemlessen en diplomazwemmen.
- Thema 4 Blijven zwemmen na de zwemlessen: plezierbeleving zwemles en promotie vervolgaanbod.
- Thema 7 Lifeguards bij open water: tools voor effectieve preventie en reddingen.
- Thema 8 Effectieve beheersmaatregelen bij open water: informatievoorziening naar burgers.
- Thema 9 Veiligheid in zwembaden: inzet drenkelingendetectiesystemen.
- Thema 10 Brede voorlichting: effectieve voorlichting.
- Thema 14 Kennis verzamelen: vraagstukken uit de praktijk koppelen aan kennis en innovatie.

3.16 Afstemming met het Rijk en internationalisering

Beginsituatie 2020:

Vanaf voorjaar 2016 is er ondersteuning vanuit de Rijksoverheid richting de zwembranche, gekoppeld aan het kennisproject NL Zwemveilig dat vanuit de NRZ is gecoördineerd. De focus van dit project lag op kennis verzamelen. Daarbij ging het om kennis uit onderzoek gericht op bijvoorbeeld achtergronden van verdrinking en basiscijfers over zwemmen. Maar het ging ook om het verzamelen van praktijkvoorbeelden, het realiseren van nieuwe samenwerkingsverbanden en het formuleren van visies op zwemveiligheid en op schoolzwemmen. Gekoppeld aan de nieuwe inzichten heeft de zwembranche eind 2019 het Nationaal Plan Zwemveiligheid 2020-2024 gepresenteerd. Om in de komende jaren daadwerkelijk veranderingen te realiseren qua zwemveiligheid en gedrag te beïnvloeden, werd vastgesteld dat verdere ondersteuning van de branche door de Rijksoverheid nodig en wenselijk is. Daarbij gaat het niet alleen om financiële ondersteuning, maar ook om inhoudelijk te kijken waar koppeling met bestaande beleidsprogramma's van de overheid mogelijk is.

Doelstelling 2024:

Er is structureel open contact tussen vertegenwoordigers van de zwembranche met de verschillende departementen van de Rijksoverheid in relatie tot het gezamenlijke streven dat (1) inwoners zwemvaardiger worden, (2) zwemomgevingen veiliger worden en (3) inwoners zich bewuster zijn van risico's op verdrinking. Netwerken, beleidsprogramma's en middelen worden waar mogelijk aan elkaar gekoppeld. Zo dragen branche en Rijksoverheid samen bij aan een daling van het aantal verdrinkingsongevallen en kunnen (nog) meer Nederlanders regelmatig zwemmen en genieten van het Nederlandse zwemwater. Daarbij zijn we goed op de hoogte van internationale ontwikkelingen en nieuwe inzichten omtrent zwemveiligheid en dragen we ook zelf bij aan internationale kennisontwikkeling.

Activiteiten/output:

- Met enige regelmaat vindt afstemming plaats tussen de NRZ en de directie Sport van het ministerie van VWS. Bij actuele vragen vanuit de politiek of vanuit de zwembranche kan er snel onderlinge afstemming en informatie uitwisseling plaatsvinden.
- Minimaal jaarlijks wordt er een afstemmingsoverleg ingepland met enkele vertegenwoordigers van de zwembranche en beleidsmedewerkers van verschillende departementen/directies binnen de Rijksoverheid (onder meer bij VWS, I&W, OCW, V&J).
- De zwembranche en Rijksoverheid zorgen ervoor dat ze op de hoogte blijven van internationaal beleid, zoals de inspanningen van de World Health Organization en een mogelijke VN resolutie over verdrinkingspreventie. Gekeken wordt wat dit mogelijk betekent voor Europees en nationaal beleid.
- Er wordt nagegaan of het zinvol kan zijn om verbindingen te leggen tussen nationaal beleid op het terrein van preventie van overstroming, (drink)waterkwaliteit en de inspanningen vanuit het Nationaal Plan Zwemveiligheid.
- Vanuit de NRZ (Kenniscentrum Zwemmen) wordt internationaal onderzoek gevolgd en relevante inzichten actief gedeeld. Daarbij is Reddingsbrigade Nederland aangesloten bij de International Life Saving Federation en participeert actief in internationale en Europese werkgroepen.
- Er wordt op Europees en internationaal niveau enkele keren bijgedragen aan kennisontwikkeling tijdens internationale congressen/workshops.
- Onder meer gekoppeld aan de Dutch Don't Drown Foundation wordt nagegaan hoe onze kennis over zwemveiligheid en zwemonderwijs van meerwaarde kan zijn voor andere landen, met name ontwikkelingslanden.

Samenwerking:

- Kartrekker: NRZ.
- Partners: Ministerie van VWS, ministeries van I&W, OCW, V&J, Reddingsbrigade Nederland en Dutch Don't Drown Foundation.

Verbinding andere thema's:

- Thema 2 Kwaliteitsborging zwemonderwijs: monitoring bereik kwaliteitssysteem.
- Thema 3 Kwaliteit van zwembadpersoneel/kader: koppeling met Human Capital Agenda Sport.
- Thema 5 De rol van scholen: mogelijke koppeling met Gezonde school beleid en uitwerking van nieuwe kerndoelen van het bewegingsonderwijs.
- Thema 8 Beheer open water en thema 9 Veiligheid in zwembaden: huidige wetgeving vanuit I&W en mogelijke consequenties van invoering Omgevingswet op zwemveiligheid.
- Thema 11 Migranten en buitenlanders: opvang van asielzoekers en inburgering van statushouders.

4. Afsluitend

De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) is verheugd over de totstandkoming van dit uitvoeringsplan, waarin met meer dan dertig andere organisaties is afgestemd over doelstellingen en te ondernemen acties in 2021-2024. Naast de NRZ zullen ook de KNZB, WiZZ, VSG, Reddingsbrigade Nederland en VeiligheidNL het voortouw nemen bij specifieke thema's. De betrokkenheid is groot om in 2021-2024 samen aan de slag te gaan met de vele genoemde activiteiten, gekoppeld aan de gestelde doelstellingen. De NRZ zal daarbij toezien op de samenhang van de thema's en pijlers en onderlinge dwarsverbanden leggen. Samenwerking binnen de zwembranche krijgt met de uitvoering van dit plan een belangrijke impuls. Daar wil de NRZ in de komende periode in toenemende mate een verbindende rol bij spelen. Verder is het belangrijk om minimaal jaarlijks met het ministerie van VWS inhoudelijk af te stemmen over de voortgang. Indien nieuwe inzichten of ontwikkelingen daar aanleiding voor geven, kunnen wat accenten in de uitvoering worden gelegd. Met betrokkenheid van overheden wil de zwembranche op deze wijze graag een volgende stap zetten om de zwemveiligheid in Nederland naar een hoger niveau te krijgen.

Zo streven we ernaar dat het aantal verdrinkingsongevallen daalt en tegelijk meer Nederlanders regelmatig kunnen zwemmen en genieten van het Nederlandse zwemwater.

Afkortingenlijst

ALO's	Academies voor Lichamelijke Opvoeding (HBO lerarenopleidingen LO)
AOB	Algemene Onderwijsbond
AVS	Algemene Vereniging Schoolleiders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
GGD GHOR	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
ILS	International Lifesaving Organization
KCSB	Kenniscentrum Sport & Bewegen
KNRM	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
KNZB	Koninklijke Nederlandse Zwem Bond
KVLO	Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding
LOWAN	Ondersteuning Onderwijs Nieuwkomers
NCS	Nederlandse Culturele Sportbond
NOB	Nederlandse Onderwatersport Bond
PO-Raad	Sectororganisatie voor het primair onderwijs
HISWA-RECRON	Vereniging van Recreatieondernemers Nederland
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VSG	Vereniging Sport en Gemeenten
Whvbz	Wet hygiëne en veiligheid bad- en zwemgelegenheden
WiZZ	Vereniging Werkgevers in Zwembaden en Zwemscholen